

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2018/19:AU10

Arbetsmiljö och arbetstid

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Yrkandena handlar bl.a. om systematiskt arbetsmiljöarbete, Arbetsmiljöverkets uppdrag, skyddsombud och företagshälsovård samt om delade turer, arbetstidsförkortning m.m. Utskottet hänvisar bl.a. till gällande regelverk och pågående arbete.

I betänkandet finns 20 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och tre särskilda yttranden (SD, V).

Behandlade förslag

Cirka 50 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Nollvision mot dödsolyckor i arbetslivet	7
Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m.	9
Arbetsmiljöverket	13
Särskilt om kvinnors arbetsmiljö	18
Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott	21
Skyddsombud	22
Företagshälsovård m.m.	24
Ofrivillig deltid	27
Arbetstidens förläggning och arbetstidsförkortning m.m.	29
Reservationer	32
1. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 2 (SD)	32
2. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 2 (C)	33
3. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 2 (L)	34
4. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (M)	35
5. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (C)	36
6. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (V)	37
7. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (KD)	38
8. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (L)	39
9. Särskilt om kvinnors arbetsmiljö, punkt 4 (M)	41
10. Särskilt om kvinnors arbetsmiljö, punkt 4 (C)	42
11. Särskilt om kvinnors arbetsmiljö, punkt 4 (KD)	43
12. Särskilt om kvinnors arbetsmiljö, punkt 4 (L)	44
13. Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott, punkt 5 (SD)	45
14. Skyddsombud, punkt 6 (V)	45
15. Skyddsombud, punkt 6 (L)	47
16. Företagshälsovård m.m., punkt 7 (C)	48
17. Företagshälsovård m.m., punkt 7 (V)	49
18. Ofrivillig deltid, punkt 8 (C)	50
19. Ofrivillig deltid, punkt 8 (L)	50
20. Arbetstidens förläggning och arbetstidsförkortning m.m., punkt 9 (V)	51
Särskilda yttranden	54
1. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (SD)	54
2. Ofrivillig deltid, punkt 8 (V)	54
3. Arbetstidens förläggning och arbetstidsförkortning m.m., punkt 9 (SD)	54
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	55
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	55

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Nollvision mot dödsolyckor i arbetslivet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1185 av Caroline Helmersson Olsson och Fredrik Olovsson (båda S) och

2018/19:1187 av Leif Nysmed m.fl. (S).

2. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:735 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11,

2018/19:750 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2018/19:957 av Kadir Kasirga m.fl. (S),

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 1 och

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 11.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (L)

3. Arbetsmiljöverket

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 30,

2018/19:697 av Peter Persson och Carina Ödebrink (båda S),

2018/19:1176 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S),

2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S) yrkande 2,

2018/19:1967 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 3 och 4,

2018/19:2758 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,

2018/19:2807 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 23,

2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 19,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 31 och

2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 32.

Reservation 4 (M)

Reservation 5 (C)

Reservation 6 (V)

Reservation 7 (KD)

Reservation 8 (L)

4. Särskilt om kvinnors arbetsmiljö

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:725 av Michael Rubbestad (SD),

2018/19:1029 av Marianne Pettersson m.fl. (S),
2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 2,
2018/19:2757 av Sultan Kayhan (S),
2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 9,
2018/19:2860 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6 och
2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 31.

Reservation 9 (M)

Reservation 10 (C)

Reservation 11 (KD)

Reservation 12 (L)

5. Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott

Riksdagen avslår motion

2018/19:78 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 13 (SD)

6. Skyddsombud

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 31–33 och

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 5.

Reservation 14 (V)

Reservation 15 (L)

7. Företagshälsovård m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 28 och

2018/19:2860 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 5.

Reservation 16 (C)

Reservation 17 (V)

8. Ofrivillig deltid

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2593 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 och

2018/19:2843 av Annika Carlsson m.fl. (C) yrkande 9.

Reservation 18 (C)

Reservation 19 (L)

9. Arbetstidens förläggning och arbetstidsförkortning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 34 och 36–42,

2018/19:704 av Hanna Westerén (S) och

2018/19:2750 av Rebecka Le Moine (MP) yrkandena 1 och 2.

Reservation 20 (V)

Stockholm den 2 maj 2019

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anna Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Johansson (S), Gulan Avci (L), Patrik Björck (S), Saila Quicklund (M), Magnus Persson (SD), Helén Pettersson (S), Ellen Juntti (M), Ebba Hermansson (SD), Johan Andersson (S), Serkan Köse (S), Alexander Christiansson (SD), Leila Ali-Elmi (MP), Maria Nilsson (L), Hanif Bali (M), Alireza Akhondi (C), Ciczie Weidby (V) och Désirée Pethrus (KD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 48 motionsyrkanden om arbetsmiljö- och arbetstidsfrågor från allmänna motionstiden 2018/19. Yrkandena handlar bl.a. om systematiskt arbetsmiljöarbete, Arbetsmiljöverkets uppdrag, skyddsombud och företagshälsovård samt om delade turer, arbetstidsförkortning m.m.

Motionsyrkandena återges i bilagan.

Utskottets överväganden

Nollvision mot dödsolyckor i arbetslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en nollvision mot dödsfall på jobbet. Utskottet hänvisar främst till pågående arbete.

Motionerna

Caroline Helmersson Olsson och Fredrik Olovsson (båda S) anför i motion 2018/19:1185 att de svåra konsekvenserna av den sjuka jobbstressen är ett stort folkhälso- och samhällsproblem som kräver förändring. De menar att införandet av en nollvision mot dödsfall på jobbet – oavsett om det är en arbetsolycka eller arbetssjukdom – skulle innebära ett förändrat synsätt och visa att samhället menar allvar.

Leif Nysmed m.fl. (S) tar i motion 2018/19:1187 upp frågan om dödsolyckor på arbetsplatserna. Motionärerna ser flera angreppssätt mot dålig arbetsmiljö. Risken för att råka ut för sanktioner när man fuskar med arbetsmiljön behöver öka. Samtidigt behöver organisationen för preventiva insatser stärkas. Motionärerna vill t.ex. se en företagshälsovård som arbetar mer preventivt än i dag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inleda med att understryka att ingen ska behöva riskera att dö, skadas eller bli sjuk på grund av sitt arbete. Det kan inte nog betonas att alla som jobbar förtjänar en trygg och säker arbetsplats. Att en enda människa dör på eller av sitt arbete är fullständigt oacceptabelt. Varje dödsfall är en tragedi för alla berörda och är även ett stort misslyckande för både arbetsgivaren och samhället.

I ett längre perspektiv har svenska arbetsplatser blivit säkrare, men tyvärr kan det konstateras att antalet dödsolyckor på svenska arbetsplatser har stigit under de senaste åren. Det är mot denna bakgrund välkommet att regeringen har som en prioriterad fråga att förhindra dödsolyckor. Det är med gillande som utskottet konstaterar att sex statsråd med ansvar för frågor kopplade till de mest olycksdrabbade branscherna har enats om att göra gemensam sak i att uppmärksamma det viktiga arbetet mot dödsolyckor och tillsammans arbeta för att förhindra ytterligare dödsfall. Utskottet välkomnar att detta arbete ska ske i dialog med berörda myndigheter och andra relevanta aktörer. Utskottet noterar att regeringen som ett första steg i detta arbete nyligen träffat berörda myndigheter och representanter för arbetsmarknadens parter i några av de branscher som är värst drabbade av dödsolyckor.

Förbättringar i arbetsmiljön kräver åtgärder från såväl staten som arbetsmarknadens parter, och utskottet ser därför med gillande att regeringen – genom det dialogforum för arbetsmiljöfrågor som regeringen skapat – löpande diskuterar med bl.a. arbetsmarknadens parter pågående, planerade och framtida åtgärder för att skapa säkrare arbetsplatser. Den kunskap och erfarenhet som arbetsmarknadens parter besitter på området är viktiga att ta till vara.

Utskottet menar att det är centralt att alla på en arbetsplats har fokus på god säkerhetskultur för att motverka arbetsolyckor. Det handlar om att skapa en kultur på jobbet och i samhället där alla arbetar tillsammans för att en trygg och säker arbetsmiljö ska vara en självklar utgångspunkt på alla arbetsplatser. Utskottet ser med gillande på de partsgemensamma insatser i dessa frågor som görs bl.a. inom Prevent, det privata näringslivets samverkansorgan för arbetsmiljöfrågor, och inom Suntarbetsliv som är motsvarande organ för kommun- och landstingssektorn.

Vidare vill utskottet hänvisa till regeringens arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020 som arbetades fram i nära samarbete mellan regeringen och arbetsmarknadens parter. Strategin är utformad kring tre prioriterade områden, varav ett är nollvision mot dödsolyckor och förebyggande av arbetsolyckor. Till varje område är kopplat ett antal åtgärder.

I samband med att arbetsmiljöstrategin antogs gavs Arbetsmiljöverket ett antal regeringsuppdrag utifrån nollvisionen mot dödsolyckor och förebyggande av arbetsolyckor, som myndigheten nu har genomfört och återrapporterat. De återrapporterade uppdragen har enligt myndigheten gett ny kunskap som används i myndighetens fortsatta arbete med nollvisionen. Utskottet välkomnar att Arbetsmiljöverket i januari 2019 beslutade om en ny strategi för myndighetens nollvisionsarbete (dnr 2018/059738). Dödsolyckor – men även dödsfall till följd av arbetssjukdomar – omfattas. Arbetsfordon och mobila maskiner, fall från höjd, arbeten med träd och djur samt vägmiljö är de fyra områden som Arbetsmiljöverket inledningsvis kommer att fokusera på i det fortsatta arbetet med nollvisionen.

Utskottet noterar vidare att regeringen tillsammans med arbetsmarknadens parter under 2018 genomförde en halvtidsavstämning av arbetsmiljöstrategin. Vid avstämningen framhölls att arbetet går i önskvärd riktning men att det fortfarande finns många utmaningar kvar. På grundval av resultatet av halvtidsavstämningen gavs bl.a. ett antal nya regeringsuppdrag till Arbetsmiljöverket och till Myndigheten för arbetsmiljökunskap.

Utskottet välkomnar vidare det utvärderingsuppdrag som Statskontoret nyligen fått av regeringen i vilket man ska analysera i vilken utsträckning utformningen av strategin har gett förutsättningar för att nå strategins mål och det övergripande målet för arbetsmiljöpolitiken. Statskontoret ska även lämna rekommendationer på hur en ny arbetsmiljöstrategi kan utformas och fungera som ett effektivt styrmedel som främjar ett ändamålsenligt och långsiktigt arbete med arbetsmiljöpolitiken. Uppdraget ska redovisas för regeringen

senast den 14 februari 2020. Utskottet kommer med stort intresse att följa utvärderingen av arbetsmiljöstrategin.

Utskottet vill i sammanhanget också lyfta fram det myndighetsgemensamma arbete som bedrivs för att motverka utbredningen av osund konkurrens och arbetslivskriminalitet. Att medvetet strunta i att följa regler måste få kännbara konsekvenser och utskottet noterar med gillande det omfattande och målinriktade arbete som har satts igång för att komma åt de företag som bryter mot bl.a. arbetsmiljöregelverket för att få konkurrensfördelar. Utskottet välkomnar det uppdrag som regeringen har gett Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket, Polismyndigheten och Skatteverket att under 2018–2020 utveckla ändamålsenliga och effektiva metoder för denna gemensamma kontroll (A2017/02422/ARM, A2017/00678/ARM). Arbetsmiljöverket har i uppdrag att samordna metodutvecklingen och även samråda med arbetsmarknadens parter i syfte att utveckla former för att ta till vara deras kunskap och erfarenheter. Uppdraget ska redovisas till regeringen i samband med myndighetens årsredovisningar för 2018–2020.

Vid ett utskottssammanträde tidigare i år fick utskottet information från regeringen om nämnda myndighetssamverkan. Kunskap och erfarenheter från verksamheten har lett till att antalet gemensamma inspektioner har kunnat öka från ca 150 år 2017 till drygt 1 100 under förra året. Utskottet kommer noga att följa det fortsatta arbetet mot osund konkurrens.

Sammantaget kan utskottet konstatera att det pågår ett kraftfullt och brett arbete för att minimera antalet arbetsrelaterade dödsfall. Utskottet gör bedömningen att motionsyrkandena i allt väsentligt får anses vara tillgodosedda genom inriktningen på regeringens arbetsmiljöpolitik och det arbete som bedrivs av arbetsmarknadens parter. Något ytterligare initiativ från riksdagens sida är inte nödvändigt enligt utskottet, varför utskottet avstyrker de båda motionsyrkandena.

Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. ökat stöd till arbetsgivarnas arbetsmiljöarbete och uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Utskottet hänvisar bl.a. till gällande regelverk och pågående arbete.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (C) och 3 (L).

Motionerna

Sverigedemokraterna anser i kommittémotion 2018/19:735 av Richard Jomshof m.fl. att det är oacceptabelt att endast ca 45 procent av arbetsgivarna, enligt Arbetsmiljöverkets statistik, bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

Sverigedemokraterna vill därför att uppföljningen av arbetsgivare som bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete i fortsättningen görs årligen (yrkande 10). Vidare understryker Sverigedemokraterna att samtliga arbetsgivare har ett ansvar att bedriva ett fullgott arbetsmiljöarbete (yrkande 11). Arbetsgivare är skyldiga att arbeta effektivt för att förebygga våld och andra tillbud på arbetsplatser. Det kan handla om kvinnor som utsätts för våld på arbetsplatser där en felaktig organisationsstruktur, t.ex. ensamarbete på kvällar, behöver åtgärdas.

Centerpartiet anser i kommittémotion 2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. att man bör se över möjligheterna att förbättra arbetsmiljön på svenska arbetsplatser genom ökat fokus på stöd till arbetsgivarnas arbetsmiljöarbete (yrkande 11). Det behövs enligt partiet specifika satsningar på bättre förutsättningar för arbetsgivare att bedriva ett förebyggande arbetsmiljöarbete. Speciellt fokus bör läggas på små företag, eftersom de har mer begränsade resurser än stora företag.

Liberalerna anser i kommittémotion 2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. att arbetsmiljöstrategin i större utsträckning bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbetsmiljöarbete (yrkande 1).

Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S) understryker i motion 2018/19:750 vikten av en god arbetsmiljö. Motionärerna anför att när pensionsåldern höjs ökar risken för att folk med inte minst fysiskt krävande arbeten inte klarar av att nå upp i pensionsålder innan de tvingas sluta arbeta. Det bör därför tas fram en plan för hur vi säkerställer en god arbetsmiljö för arbetstagare i takt med att pensionsåldern höjs.

Kadir Kasirga m.fl. (S) anser i motion 2018/19:957 att det behövs hårdare tag mot arbetsrelaterad psykisk ohälsa och menar att förändringar på området nås bl.a. genom handlingsplaner och sanktioner för arbetsgivare som inte sköter sig.

Rättslig bakgrund

En arbetsgivare är enligt 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160) skyldig att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagarna utsätts för ohälsa eller olycksfall. En utgångspunkt i det förebyggande arbetet ska vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall ska ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs.

Av 3 kap. 2 a § framgår att arbetsgivaren systematiskt ska planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller föreskrivna krav på en god arbetsmiljö. Arbetsgivaren ska utreda arbetsskador, fortlöpande undersöka riskerna i verksamheten och vidta de åtgärder som krävs till följd av detta. Arbetsgivaren är också skyldig att i den utsträckning verksamheten kräver det dokumentera arbetsmiljön och arbetet med denna samt upprätta handlingsplaner för arbetsmiljöarbetet.

Bestämmelserna i arbetsmiljölagen utvecklas och preciseras av Arbetsmiljöverket bl.a. i föreskriften om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) och i föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4). Föreskrifterna förtydligar vad arbetsgivare och arbetstagare ska göra inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbete som alla arbetsgivare har ansvar att bedriva.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla målet för arbetslivspolitik, vilket är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män. Detta innebär en arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utestängs från arbetslivet och tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utvecklingen av både individer och verksamhet.

En säker och utvecklande arbetsmiljö är en viktig förutsättning för ett långt och hållbart arbetsliv och bidrar även till hög produktivitet, högt arbetskraftsdeltagande och hög sysselsättningsgrad. Inriktningen måste vara att förhindra ohälsa, utslagning och utestängning från arbetslivet genom förebyggande åtgärder innan sjukskrivning har blivit ett faktum.

Motionerna i detta avsnitt är inriktade på olika aspekter av arbetsgivarnas ansvar att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Centerpartiet och Liberalerna tar var för sig upp vikten av att underlätta för arbetsgivare att bedriva ett bra förebyggande arbetsmiljöarbete. Utskottet håller med om att det måste vara möjligt för alla arbetsgivare att bedriva ett bra arbetsmiljöarbete. Utskottet konstaterar att arbetsmiljölagen, Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete och föreskriften om den organisatoriska och sociala arbetsmiljön samtliga innehåller bestämmelser som bl.a. anger hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas och följas upp. Enligt utskottet utgör detta regelverk tillsammans med facklig närvaro, effektiv tillsyn och effektiva sanktionssystem en bra grund för att få till stånd och upprätthålla en god arbetsmiljö. Det moderna arbetslivet – påverkat av bl.a. den globala konkurrensen, digitalisering och nya arbetsformer – innebär dock att vi nu ställs inför mer komplexa arbetsmiljöutmaningar än tidigare. Detta fordrar en gedigen arbetsmiljöpolitik.

Regeringens arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020 innebär enligt utskottet en god ambitionsnivå för arbetsmiljöpolitiken. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete lyfts fram som ett viktigt verktyg för att nå de mål som sätts upp i strategin, inte minst när det gäller det förebyggande arbetet. Som utskottet nämnt ovan är det centralt att regeringen löpande diskuterar pågående, planerade och framtida åtgärder inom arbetsmiljöområdet med arbetsmarknadens parter. Det förtjänar att upprepas att förbättringar i arbetsmiljön kräver åtgärder från såväl staten som arbetsmarknadens parter. Som exempel på ett framgångsrikt arbete mellan parterna kan nämnas de praktiska verktyg för arbetsmiljöarbete som Prevent respektive Suntarbetsliv

tagit fram och den omfattande utbildningsverksamhet som dessa aktörer bedriver.

Utskottet vill vidare påminna om det tillkännagivande som riksdagen under föregående riksmöte riktade till regeringen om att regeringens arbetsmiljöstrategi i större utsträckning bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbetsmiljöarbete (bet. 2017/18:AU8, rskr. 2017/18:177). Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

När det gäller arbetsgivarnas möjligheter att bedriva ett gott systematiskt arbetsmiljöarbete vill utskottet även uppmärksamma några av de uppdrag som regeringen gett till den nyinrättade Myndigheten för arbetsmiljökunskap. I regleringsbrevet för 2018 fick myndigheten i uppdrag att sammanställa kunskap om framtidens arbetsliv. Uppdraget syftar till att sammanställa nationell och internationell kunskap om framtidens arbetsliv men även att hitta kunskapsluckor på området. Myndigheten ska redovisa uppdraget i samband med årsredovisningen för 2019. Ett annat uppdrag som myndigheten har fått är att sammanställa kunskap om faktorer som skapar friska och välmående arbetsplatser (A2018/01349/ARM). Ett särskilt fokus ska vara på den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Uppdraget ska slutredovisas till regeringen i samband med årsredovisningen för 2019.

Regeringen har även gett Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljökunskap det gemensamma uppdraget att sammanställa och redovisa friskfaktorer på organisatorisk nivå som kan mätas och följas över tid. Uppdraget ska delredovisas i samband med årsredovisningen för 2019 och slutredovisas i samband med årsredovisningen för 2020.

Utskottet anser att det är angeläget att forskningsgrundad arbetsmiljökunskap sprids och kommer till användning i det förebyggande arbetet. Det är också centralt att utvärdera vilka insatser som fungerar. Utskottet kommer med stort intresse att följa Myndigheten för arbetsmiljökunskaps arbete.

Sverigedemokraterna tar särskilt upp frågan om att arbetsgivare måste bli bättre på att förebygga våld och andra tillbud på arbetsplatser. Hot och våld, eller risken att bli utsatt för hot och våld, är ett arbetsmiljöproblem som måste tas på största allvar, och dessa problem utgör i många fall också ett mycket allvarligt hot mot grundläggande samhällsvärderingar och funktioner. Som utskottet lyft fram ovan finns i lag och föreskrifter uttryckliga krav på alla arbetsgivare att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete. I detta ligger att kartlägga riskerna för hot och våld i arbetsmiljön, vidta förebyggande åtgärder och även ha rutiner för stöd om något sker.

Utskottet noterar att Arbetsmiljöverket har påbörjat en nationell inspektionsinsats som kommer att pågå under 2017–2020 där en rad olika branscher kommer att inspekteras. Syftet med inspektionerna är att förebygga ohälsa och olycksfall, där bl.a. kränkande särbehandling och hot och våld kan vara orsaker till att arbetstagare drabbas av sjukdom eller olycksfall. Utskottet förväntar sig liksom myndigheten att projektet kommer att bidra till att en högre andel av landets arbetsgivare bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete

och att man även arbetar mer offensivt bl.a. med de organisatoriska och sociala arbetsmiljöfrågorna och problemen med hot och våld på arbetsplatser.

När det gäller förslaget från Sverigedemokraterna om årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet konstaterar utskottet att likalydande yrkanden behandlades av utskottet vid upprepade tillfällen under förra mandatperioden, senast i betänkande 2017/18:AU8 (s. 7). Utskottet noterar även i år att Statistiska centralbyrån vartannat år på uppdrag av Arbetsmiljöverket gör undersökningar om arbetsförhållanden inom svenskt arbetsliv. Enligt den senaste undersökningen uppger 59 procent av alla sysselsatta att systematiskt arbetsmiljöarbete bedrivs på arbetsplatsen (Arbetsmiljöverket, Arbetsmiljöstatistik, Rapport 2018:2), vilket innebär en viss ökning jämfört med föregående undersökning då det var 56 procent som uppgav att det bedrivs ett sådant arbete. Sett över perioden 2009–2015 har andelen legat på ungefär samma nivå de undersökta åren, mellan 50 och 60 procent. Utskottet anser visserligen att detta är ett underbetyg, men eftersom resultaten är relativt konstanta över tid anser utskottet alltså att det är tveksamt om det finns ett mervärde i att låta göra tätare undersökningar.

Det är tydligt att det bedrivs ett brett arbete när det gäller åtgärder för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetslivet. Som utskottet lyft fram i föregående avsnitt har regeringen som en prioriterad fråga att förhindra ytterligare dödsfall i arbetslivet, och utskottet förväntar sig därmed ett intensifierat arbete från regeringens sida för att uppnå en bättre arbetsmiljö på landets alla arbetsplatser.

Utskottet anser med det anförda att det inte finns någon anledning för riksdagen att rikta några uttalanden till regeringen med anledning av de aktuella motionsyrkandena, vilka därmed avstyrks.

Arbetsmiljöverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. stärkt tillsyn inom vissa yrkesgrupper och om att ge Arbetsmiljöverket ett brottsutredande uppdrag. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete och ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter.

Jämför reservation 4 (M), 5 (C), 6 (V), 7 (KD) och 8 (L) samt särskilt yttrande 1 (SD).

Motionerna

Moderaterna anser i kommittémotion 2018/19:2758 av Johan Forssell m.fl. att Arbetsmiljöverket bör få i uppdrag att genomföra en särskild tillsyn av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön inom vissa särskilt utsatta yrkesgrupper (yrkande 2). De yrkesgrupper som nämns i motionen är

barnmorskor, sjuksköterskor med särskild kompetens, grundskollärare, vård- och omsorgspersonal samt gymnasielärare.

I kommittémotion 2018/19:2807 av Jessica Polfjärd m.fl. föreslår Moderaterna att Arbetsmiljöverket ges i uppdrag att stärka tillsynen av och sanktioner för arbetsgivare inom yrkesgrupper med särskilt hög sjukfrånvaro (yrkande 23). Det handlar ofta om s.k. kontaktyrken, inte sällan kvinno-dominerade yrken i offentligfinansierad verksamhet såsom sjuksköterskor, vård- och omsorgspersonal eller lärare.

Centerpartiet framför i kommittémotion 2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. att Arbetsmiljöverket i sitt uppdrag kan komma i kontakt med arbetsplatser där människohandelssyfte men att myndighetens möjligheter att agera är begränsade. Centerpartiet föreslår därför att regeringen ser över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett brottsutredande uppdrag (yrkande 19).

Vänsterpartiet anser i partimotion 2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. att det krävs ytterligare åtgärder för att motverka sexuella trakasserier i arbetslivet och föreslår att Arbetsmiljöverket ges i uppdrag att utöka sin inspektionsverksamhet med särskilt riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet (yrkande 30).

Kristdemokraterna anser i kommittémotion 2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. att arbetet med att kontrollera att arbetsgivare lever upp till sitt arbetsmiljöansvar kan rationaliseras. Kristdemokraterna föreslår därför att Arbetsmiljöverket inleder ett pilotprojekt som prövar möjligheten att deklarerera den egna arbetsplatsens arbetsmiljö genom ett system med s.k. arbetsmiljödeklarationer (yrkande 32).

I kommittémotion 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. framhåller Kristdemokraterna vikten av att Arbetsmiljöverket kontinuerligt gör inspektioner för att upprätthålla en god skolmiljö (yrkande 31).

Liberalerna framför i kommittémotion 2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. förslag om att det ska bli enklare att tipsa och anmäla till Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen (yrkande 3). Genom en mer systematisk strategi för att ta emot och uppmuntra anställda att lämna tips skulle fler arbetsplatser med bristande arbetsmiljö upptäckas och inspekteras, vilket förhoppningsvis skulle resultera i att fler arbetsgivare börjar agera förebyggande men också tar sitt ansvar när diskriminering uppenbarar sig på arbetsplatserna.

I samma motion anför Liberalerna vidare att personer som vågar anmäla och påtala brister, s.k. visseblåsare, måste få stöd av såväl myndigheter och arbetsgivare till att göra så. Liberalerna föreslår därför att Arbetsmiljöverket ska ges i uppdrag att utreda hur det kan bli enklare att rapportera utan att riskera påföljder från såväl arbetsgivare som andra anställda (yrkande 4).

Peter Persson och Carina Ödebrink (båda S) anser i motion 2018/19:697 att arbetsmiljöarbetet måste förstärkas och framhåller att Arbetsmiljöverket måste få de resurser som krävs för att myndigheten ska kunna utveckla sitt arbete.

I motion 2018/19:1967 föreslår Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S) att Arbetsmiljöverket får i uppgift att undersöka kopplingen mellan belastningsskador och arbetsskador till följd av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (yrkande 1). Motionärerna föreslår vidare att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att ta fram statistik över hur många som varje år omkommer på grund av arbetssjukdomar (yrkande 2). Motionärerna framför likalydande förslag i motion 2018/19:1176.

Magnus Manhammar (S) anser i motion 2018/19:1309 att det behövs stärkta insatser för att förebygga skador från asbest (yrkande 2). Motionären förespråkar bl.a. att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att förstärka informationsinsatserna kring asbest så att många fler människor nås av informationen.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmiljöverket har regeringens uppdrag att se till att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen följs. Arbetsmiljöverkets uppdrag handlar ytterst om att bidra till att skapa en säker arbetsmiljö så att människor inte skadar sig eller blir sjuka i sitt arbete. Det sker huvudsakligen genom att se till att arbetsmiljölagen efterlevs och att man på arbetsplatserna bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete i syfte att förebygga och därigenom minska riskerna för arbetsskador. Myndigheten genomför bl.a. inspektionsaktiviteter som är planerade och samordnade på nationell och regional nivå där utgångspunkten är att fokusera på de arbetsmiljöaspekter och arbetsplatser där arbetsmiljöriskerna är störst.

Flera av motionerna i detta avsnitt innehåller förslag om att Arbetsmiljöverket ska ges möjlighet att stärka sin tillsyn. Moderaterna föreslår att Arbetsmiljöverket ska stärka tillsynen inom bl.a. vård och omsorg, och Vänsterpartiet föreslår att myndigheten ska ges möjlighet till riktade insatser mot sexuella trakasserier. Kristdemokraterna för sin del lyfter fram att Arbetsmiljöverket bör göra fler inspektioner i skolan.

Utskottet vill inledningsvis påminna om att resurserna till Arbetsmiljöverket förstärktes under föregående mandatperiod, med en permanent ökning av myndighetens förvaltningsanslag på 85 miljoner kronor per år, bl.a. för att göra det möjligt för myndigheten att anställa fler inspektörer.

Utskottet vill också framhålla den nationella inspektionsinsats som Arbetsmiljöverket påbörjat och som kommer att pågå under perioden 2017–2020. Syftet med inspektionerna är att förebygga ohälsa och olycksfall, där arbetsbelastning, arbetstidens förläggning, kränkande särbehandling eller hot och våld kan vara orsaker till att medarbetare drabbas av sjukdom eller olycksfall. Även andra arbetsmiljöfrågor ska kunna hanteras vid inspektionen vid behov. Under perioden kommer en rad olika branscher att inspekteras. Urvalet baseras på Arbetsmiljöverkets statistik, intresseorganisationers rapporter och tips som kommit in till Arbetsmiljöverket. Under 2019 kommer Arbetsmiljöverket att inspektera arbetsplatser inom bl.a. HVB och LSS-hem, primärvården och ambulanssjukvården.

Vidare noterar utskottet att regeringen med utgångspunkt från gällande arbetsmiljöstrategi har gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att genomföra en särskild satsning på tillsyn av arbetsmiljön inom äldreomsorgen med särskilt fokus på psykosocial arbetsmiljö, stress samt arbetstagarnas möjligheter till inflytande och delaktighet inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Tillsynsuppdraget startade i augusti 2017 och pågår t.o.m. december 2019 och berör såväl kommunala som privata huvudmän. Resultatet kommer att analyseras och sammanställas i en rapport för hela insatsen.

När det särskilt gäller sexuella trakasserier i arbetslivet noterar utskottet också att Arbetsmiljöverket tillsammans med Diskrimineringsombudsmannen på uppdrag av regeringen har tagit fram en digital plattform för information med stöd till arbetsgivare för att förebygga och förhindra sexuella trakasserier i arbetslivet. Diskrimineringsombudsmannen har också haft i uppdrag att vidta särskilda kunskaphöjande insatser och tillsynsinsatser när det gäller skyldigheten för arbetsgivare att genomföra förebyggande och främjande insatser för att motverka sexuella trakasserier och andra former av diskriminering.

När det gäller Centerpartiets förslag om att Arbetsmiljöverket bör ges ett brottsutredande uppdrag vill utskottet påminna om den satsning som gjorts om 18 miljoner kronor per år under tre år för att utveckla metoderna för myndighetsgemensam kontroll för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Företag som medvetet fuskar för att uppnå konkurrensfördelar bryter ofta mot flera olika lagar och regler. Det kan handla om t.ex. brott mot arbetsmiljölagen, skattelagstiftningen och utlänningslagen samt bedrägerier och arbetskraftsexploatering. Utskottet konstaterar att berörda myndigheter har olika uppdrag och ansvarsområden när det gäller att bekämpa dessa problem. De har också olika kunskap och metoder att tillgå, och utskottet delar inte Centerpartiets uppfattning att Arbetsmiljöverkets uppdrag bör ändras.

Utskottet noterar vidare att Polismyndigheten sedan den 1 juli 2018 har utökade möjligheter att genomföra arbetsplatsinspektioner. Polismyndigheten har rätt att göra stickprovskontroller på arbetsplatser inom riskbranscher för att kontrollera att arbetsgivare inte har anställda som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige. Lagändringen har gett polisen bättre verktyg att komma åt oseriösa arbetsgivare.

När det gäller tips och anmälningar instämmer utskottet visserligen med Liberalerna om att det ska vara enkelt att rapportera och att det måste råda goda förutsättningar för att våga anmäla. En effektiv hantering av tips och anmälningar hos bl.a. Arbetsmiljöverket kan bidra till att arbetsplatser med bristande arbetsmiljö upptäcks och åtgärdas. Ett systematiskt sätt att hantera tips kan även bidra till nollvisionen mot dödsolyckor och arbete med att förebygga arbetsolyckor samt vara ett sätt att stärka arbetet mot osund konkurrens. Utskottet förutsätter dock att regeringen i den dialog den har med Arbetsmiljöverket löpande tar upp frågor om hur tillsynsverksamheten kan utvecklas och förbättras, vilket innefattar hanteringen av tips och anmälningar.

I sammanhanget vill utskottet också påminna om det tillkännagivande som riksdagen i mars 2018 riktade till regeringen om att vidta åtgärder så att Arbetsmiljöverket kan införa förbättrade rutiner för att ta emot tips och anmälningar (bet. 2017/18:AU8, rskr. 2017/18:177). Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

När det gäller Liberalernas yrkande om bättre stöd till s.k. visseblåsare vill utskottet peka på det stärkta skydd för visseblåsare som infördes den 1 januari 2017 genom lagen (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden. Vidare bör framhållas det allmänna skydd som finns mot repressalier när offentligt anställda använder sin grundlagsskyddade meddelarfrihet.

Kristdemokraterna föreslår att Arbetsmiljöverket inleder ett pilotprojekt som prövar möjligheten att deklarerar den egna arbetsplatsens arbetsmiljö genom s.k. arbetsmiljödeklarationer. Utskottet konstaterar att detta är ett förslag som utskottet har behandlat flera gånger tidigare, senast i betänkande 2017/18:AU8 (s. 12 f.). Liksom tidigare kan utskottet konstatera att det i Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) anges att arbetsgivarna ska göra en årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet och att uppföljningen ska dokumenteras skriftligt om det finns minst tio anställda i verksamheten. Utskottet är förvisso inte främmande för att nya metoder kan behöva prövas i arbetet för att skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö men anser fortfarande att det inte finns något skäl att införa s.k. arbetsmiljödeklarationer. Vidare anser utskottet att det beredningsarbete som för närvarande pågår när det gäller hanteringen av tips och anmälningar bör avvaktas.

När det gäller motionsyrkandena om att Arbetsmiljöverket bör ta fram statistik om hur många som omkommer i arbetssjukdomar samt undersöka kopplingen mellan arbetsskador och den organisatoriska och sociala arbetsmiljön vill utskottet anföra följande. En viktig del i Arbetsmiljöverkets uppdrag är att ta fram och tillhandahålla behovsanpassad, lättillgänglig och kvalificerad information inom sitt ansvarsområde. Myndigheten har även regeringens uppdrag att samla in och sammanställa statistik om arbetsskador och arbetsmiljö. För detta har myndigheten bl.a. ett informationssystem om arbetsskador som bygger på anmälda arbetsolyckor och arbetssjukdomar. Ett komplement till anmälningarna är de undersökningar som görs vartannat år om hur den sysselsatta befolkningen upplever sin arbetsmiljö och de eventuella besvär den medför.

Utskottet konstaterar vidare att Arbetsmiljöverkets urval av vilka arbetsplatser som myndigheten ska inspektera görs utifrån en samlad riskvärdering som baseras på omvärldsanalyser, arbetsskade- och olycksfallsstatistiken, dialog med arbetsmarknadens parter, anmälningar från skyddsombud och andra samt läkares anmälningar. Utskottet förutsätter att Arbetsmiljöverket i detta sammanhang tar fram statistik och gör analyser i linje med det som efterfrågas i de aktuella motionsyrkandena.

När det gäller yrkandet om att Arbetsmiljöverket bör förstärka sin information om asbest vill utskottet inleda med att uppmärksamma Arbetsmiljöverkets föreskrift om asbest (AFS 2006:1). Vidare noterar utskottet att det på myndighetens webbplats finns en utförlig informationssida om bl.a. risker med asbest och hur arbete med asbest eller asbesthaltigt material bör utföras. Utskottet noterar också att Arbetsmiljöverket i sin återrapportering till regeringen angett att den har förändrat prioriteringen i den tillsyn som gäller utifrån tips och arbetstagares anmälan, och att myndigheten nu agerar i alla ärenden som berör bl.a. asbest – förutsatt att de är tillsynsbara.

När det slutligen gäller resurstilldelningen till Arbetsmiljöverket, vilket tas upp i enskild motion, noterar utskottet att myndigheten i början av mars lämnade sitt budgetunderlag för 2020–2022 till regeringen. Utskottet förut-sätter att regeringen noga kommer att analysera detta underlag och ser inte anledning för riksdagen att rikta något uttalande till regeringen i denna fråga.

Mot bakgrund av det som anförts ovan avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Särskilt om kvinnors arbetsmiljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. arbetssjukdomar och sjukfrånvaro bland kvinnor. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Jämför reservation 9 (M), 10 (C), 11 (KD) och 12 (L).

Motionerna

Moderaterna konstaterar i kommittémotion 2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. att flera faktorer bidrar till att kvinnor under en längre tid haft en högre sjukfrånvaro än män, bl.a. utvecklingen i fråga om organisatoriska och sociala arbetsmiljöproblem inom branscher som vård och omsorg. Partiet anser att det krävs ytterligare åtgärder för att möta den höga sjukfrånvaron bland kvinnor (yrkande 9).

I kommittémotion 2018/19:2860 av Solveig Zander m.fl. anser Centerpartiet att det bör övervägas att ge ett uppdrag till Arbetsmiljöverket eller till Myndigheten för arbetsmiljökunskap som tillsammans med berörda parter bör se över de ökande sjukskrivningarna och belysa jämställdhetsaspekten av sjukskrivningarna (yrkande 6).

Kristdemokraterna anser i kommittémotion 2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. att Arbetsmiljöverket bör få i uppdrag att verka för kvinnors hälsa (yrkande 31). Partiet anser att Arbetsmiljöverket bör kartlägga hur kvinnor och män exponeras för riskfaktorer som kan leda till sjukskrivning och utveckla verktyg för hur man kan förebygga dessa riskfaktorer.

Liberalerna anser i kommittémotion 2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. att arbetsmiljön i kvinnodominerade yrken måste förbättras (yrkande 2). Partiet uppmärksammar att anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor till följd av organisatoriska och sociala problem har ökat åtta år i rad. Partiet anser att svensk arbetsmiljöpolicik behöver ändra riktning så att psykisk hälsa, mobbing och sexuella trakasserier tas på fullaste allvar och förebyggs.

Sultan Kayhan (S) anför i motion 2018/19:2757 att det är dags att se över varför kvinnor är mer sjukskrivna än män och vilka åtgärder som behöver vidtas för att minska hälsoklyftan. Motionären anser att analysen bör göras utifrån kvinnors hela livssituation för att kunna vidta mer träffsäkra åtgärder.

Marianne Pettersson m.fl. (S) konstaterar i motion 2018/19:1029 att det i kvinnodominerade yrkesgrupper och branscher inte finns tillgång till arbetskläder. För att uppnå en jämställd verksamhet inom förskola och annan pedagogisk omsorg föreslår motionärerna bl.a. en ändring av arbetsmiljölagen i syfte att det ska vara arbetsgivarens skyldighet att tillhandahålla arbetskläder.

Michael Rubbestad (SD) anser i motion 2018/19:725 att det bör inrättas ett klädbidrag till förskolepersonal och föreslår att regeringen låter utreda denna fråga.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar den oro som uttrycks i flertalet av motionerna i detta avsnitt över att kvinnor har betydligt högre sjukfrånvaro än män. Skillnaden har vuxit stadigt sedan 1980-talets första hälft, och i dag är kvinnor sjukskrivna i nästan dubbelt så hög utsträckning som män. Det finns därmed tydliga behov av insatser och åtgärder för att synliggöra och förbättra kvinnors hälsa i arbetslivet.

Arbetsmiljörelaterade problem kopplade till stress och psykisk ohälsa har ökat vid sidan av mer traditionella fysiska arbetsmiljöproblem. Numera är stress och andra psykiska orsaker de vanligaste orsakerna till arbetsrelaterade besvär för både kvinnor och män. Utskottet noterar att det främst är ohälsan på grund av organisatoriska och sociala faktorer i arbetsmiljön som ökat och det framför allt bland kvinnor.

Arbetsmiljöverket är en viktig aktör genom sin roll att bl.a. bedriva informations-, kommunikations- och analysverksamhet inom arbetsmiljöområdet. En av Arbetsmiljöverkets slutsatser med anledning av dess regeringsuppdrag om kvinnors arbetsmiljö 2011–2016 var att arbetsmiljön i Sverige är ojämfälld och att det krävs ett genusmedvetet arbetsmiljöarbete för att synliggöra strukturerna som driver den arbetsrelaterade ohälsan. Utskottet välkomnar därför att myndigheten på sin webbplats bl.a. erbjuder olika verktyg för att göra arbetsmiljöer mer jämställda. Som ett exempel kan nämnas broschyren Hur kan arbetsmiljön bli bättre för både kvinnor och män? Den inspektionsverksamhet som Arbetsmiljöverket bedriver inom sitt tillsynsuppdrag bör också framhållas. Som utskottet nämnt i föregående avsnitt har Arbetsmiljöverket påbörjat en nationell inspektionsinsats som sträcker sig

över flera år och omfattar en rad olika branscher. Projektet förväntas bidra till ett mer offensivt arbete med de organisatoriska och sociala arbetsmiljöfrågorna ute på arbetsplatserna.

Utskottet noterar också det regeringsuppdrag som Myndigheten för arbetsmiljökunskap fått om att sammanställa kunskap om faktorer som skapar friska och välmående arbetsplatser. Ett särskilt fokus ska vara på den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast i februari 2020 i samband med myndighetens årsredovisning för 2019. Utskottet ser fram emot att ta del av resultatet av uppdraget och förväntar sig att detta kan bidra till att skapa bättre förutsättningar för ett hållbart arbetsliv, inte minst inom kvinnodominerade sektorer där ohälsan ofta är kopplad till brister i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.

Vidare noterar utskottet den granskning som Riksrevisionen för närvarande genomför av orsaker till könsskillnader i sjukfrånvaro. Syftet med granskningen är att analysera om män och kvinnor behandlas likvärdigt i sjukskrivningsprocessen när det gäller bedömning av arbetsförmåga och rätt till sjukpenning. Resultatet av granskningen kommer att presenteras i en rapport med planerad publicering i maj 2019.

Utskottet vill vidare lyfta fram betydelsen av en kraftfull arbetslivsforskning. Kunskapen om långsiktigt socialt och organisatoriskt arbetsmiljöarbete och om hur arbetsmiljöer påverkar olika grupper behöver utvecklas. Utskottet noterar att Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) har ett särskilt uppdrag att fördela forskningsmedel inom området arbetsmiljö i kvinnodominerade sektorer. 2016 genomfördes en utlysning där tio projekt fick finansiering för 2016–2018. Som ett led i spridningsarbetet av forskningen tog Forte under 2017 fram publikationen 10 projekt om arbetsmiljö i kvinnodominerade sektorer, där projekten presenteras på ett populärvetenskapligt sätt. Det fortsatta arbetet med att tillämpa och dra nytta av forskningsresultaten kommer enligt Forte att ske i samverkan med det tioåriga forskningsprogrammet inom arbetsliv, som Forte fick i uppdrag att inrätta utifrån den forskningspolitiska propositionen (prop. 2016/17:50 Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft). Inom ramen för programmet kommer pågående projekt att samordnas för att öka kännedomen och skapa synergieffekter. Programmet kommer att verka för strategisk samverkan med berörda aktörer samt för att sprida och dra nytta av forskningsresultat. I Fortes dialog med Myndigheten för arbetsmiljökunskap kommer också kunskapen från de finansierade forskningsprojekten att lyftas, i syfte att skapa förutsättningar för ytterligare spridning och tillämpning.

När det gäller den oroande utvecklingen med att allt fler lever med psykisk ohälsa anser utskottet att det måste tas ett brett grepp om frågan. Oavsett hur ohälsan uppkommit är det en fråga som måste hanteras ute på arbetsplatserna. Som anges i regeringens strategi för statens insatser inom området psykisk hälsa 2016–2020 är en viktig del i att förebygga och motverka psykisk ohälsa att skapa hälsosamma arbetsplatser. Som utskottet nyligen framhöll i sitt betänkande 2018/19:AU8 Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering (s. 26)

är psykisk ohälsa ett komplext område som kräver ett långsiktigt och hållbart arbete. Utskottet noterar liksom då att den sakpolitiska överenskommelse som slutits mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet bl.a. innehåller åtgärder för att bekämpa psykisk ohälsa.

När det gäller frågan om tillgång till arbetskläder inom förskola och annan pedagogisk omsorg, som bl.a. uppmärksammas i två enskilda motioner, anser utskottet att det är en viktig jämställdhetsfråga men bedömer inte att det är aktuellt med något initiativ från riksdagens sida. Utskottet noterar i sammanhanget att regeringen i sin regeringsförklaring 2019 uttryckte att anställda inom hemtjänsten ska få kostnadsfria arbetskläder.

Utskottet anser sammanfattningsvis att det är av stor vikt att öka kunskaperna om arbetsrelaterad ohälsa för kvinnor och orsakerna till skillnaderna i sjukfrånvaron mellan kvinnor och män. Med hänvisning till pågående arbete och vad som i övrigt anförts ovan ser utskottet emellertid inte behov av att rikta några uttalanden till regeringen från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden.

Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att utöka preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott. Utskottet hänvisar bl.a. till det arbete som bedrivs för att motverka osund konkurrens.

Jämför reservation 13 (SD).

Motionen

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2018/19:78 av Magnus Persson m.fl. att utredningsarbetet vid arbetsplatsolyckor är komplicerat då entreprenader ofta sker i flera led. Preskriptionstiden för normalgraden av arbetsmiljöbrott är i dag två år och vid grova brott fem år. Sverigedemokraterna anser att denna tid är för kort och föreslår därför att den bör utökas till minst det dubbla, dvs. fyra år för normalgraden och tio år för grova brott (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att utskottet behandlat likalydande yrkanden från Sverigedemokraterna flera gånger tidigare, senast i betänkande 2017/18:AU8 (s. 18 f.). Liksom tidigare konstaterar utskottet att preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott följer de allmänna preskriptionstiderna i brottsbalken och beror på straffskalan för brottet – ju strängare straff, desto längre preskriptionstid.

Utskottet anser givetvis att det är angeläget att arbetsmiljöbrott i likhet med andra allvarliga brott inte preskriberas innan utredningarna är slutförda. Som

utskottet framhållit ovan behöver arbetet för att skapa en god arbetsmiljö på samtliga våra arbetsplatser intensifieras. I detta ligger bl.a. att det finns tillräckliga resurser för att utreda misstänkt brottslighet på arbetsmiljöområdet och att utredningar om arbetsmiljöbrott ges hög prioritet.

Vidare anser utskottet att det även i detta sammanhang finns anledning att lyfta fram det myndighetsövergripande arbete som bedrivs mot det som kallas osund konkurrens. Utskottet förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen på området och är öppen för att överväga ytterligare åtgärder för att komma vidare i arbetet med att skapa sund konkurrens och friska och välmående arbetsplatser.

Utskottet noterar också att arbetsmarknadsministern nyligen i en interpellationsdebatt i riksdagen om dödsfall på jobbet uttalade att preskriptionstider är en fråga som behöver ses över (prot. 2018/19:55 anf. 4).

Utskottet anser med det anförda att det inte finns anledning för riksdagen att rikta något tillkännagivande till regeringen i enlighet med Sverigedemokraternas begäran. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Skyddsombud

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. tillträdesrätten för regionala skyddsombud och modernisering av skyddsombudens uppdrag. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 14 (V) och 15 (L).

Motionerna

Vänsterpartiet tar i partimotion 2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. upp frågan om de regionala skyddsombudens tillträdesrätt. Enligt partiet bör arbetsmiljölagen ändras så att regionala skyddsombud får rätt att verka på företag med kollektivavtal även om det tillfälligtvis inte finns någon medlem i den kollektivavtalsbärande arbetstagarorganisationen vid företaget (yrkande 31).

Vidare anser partiet att nuvarande lagstiftning inte är tillräcklig för att garantera skyddsombuden den utbildning de behöver för att kunna utföra sitt uppdrag. Vänsterpartiet föreslår därför att skyddsombudsutbildningens längd regleras i arbetsmiljölagen och att den uppgår till minst fem dagar (yrkande 32). Vidare anser Vänsterpartiet att det bör införas en lagstadgad rätt till vidareutbildning och fortbildning för skyddsombud motsvarande en dag per år (yrkande 33).

I kommittémotion 2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. anser Liberalerna att skyddsombudens verksamhet bör ses över (yrkande 5). Liberalerna vill att det tillsätts en statlig utredning med uppdrag att modernisera skyddsombudens uppdrag för att hantera den verklighet som vi i dag arbetar och verkar i.

Rättslig bakgrund

Av 6 kap. 2 § arbetsmiljölagen framgår bl.a. att ett eller flera skyddsombud (lokalt skyddsombud) ska utses bland arbetstagarna på arbetsplatser där minst fem arbetstagare regelbundet sysselsätts. Skyddsombud utses av en lokal arbetstagarorganisation som är eller brukar vara bunden av kollektivavtal i förhållande till arbetsgivaren. Finns det inte någon sådan organisation, utses skyddsombud av arbetstagarna. På arbetsställen där det inte har tillsatts någon s.k. skyddskommitté, sammansatt av företrädare för arbetsgivaren och arbetstagarna, får en lokal avdelning inom ett förbund eller en sammanslutning av arbetstagare som är jämförlig med en sådan avdelning utse ett skyddsombud utanför kretsen av arbetstagarna på arbetsstället (regionalt skyddsombud). Rätten att utse ett regionalt skyddsombud gäller dock endast om arbetstagarorganisationen har minst en medlem på arbetsstället.

Av 6 kap. 4 § första stycket arbetsmiljölagen framgår bl.a. att skyddsombud företräder arbetstagarna i arbetsmiljöfrågor och ska verka för en tillfredsställande arbetsmiljö. I det syftet ska skyddsombuden inom sitt skyddsområde vaka över skyddet mot ohälsa och olycksfall samt över att arbetsgivaren uppfyller kraven i 3 kap. 2 a §. Enligt 6 kap. 4 § andra stycket svarar arbetsgivare och arbetstagare gemensamt för att skyddsombud får nödvändig utbildning. Enligt 6 kap. 5 § har skyddsombud rätt till den ledighet som fordras för uppdraget.

Utskottets ställningstagande

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på starka och ansvarstagande parter, och i det svenska arbetsmiljösystemet utgör skyddsombudens verksamhet en central och viktig del. Skyddsombudens verksamhet är enligt utskottet grundläggande för att det systematiska arbetsmiljöarbetet på landets arbetsplatser ska fungera.

Utskottet anser att de regionala skyddsombuden har en betydelsefull roll i att uppmärksamma arbetsmiljörisker när det gäller arbetsställen som saknar ett organiserat lokalt skyddsarbete i form av lokala skyddsombud eller skyddskommittéer. De regionala skyddsombuden fyller också en viktig roll i att verka för att det utses lokala skyddsombud samt att vara ett stöd för det lokala skyddsarbetet.

När det gäller Vänsterpartiets yrkande om att utöka tillträdesrätten för de regionala skyddsombuden konstaterar utskottet att de regionala skyddsombudens tillträdesrätt och befogenheter är en fråga som nyligen varit föremål för utredningsinsatser av Utredningen om arbetsmiljöregler för ett modernt arbetsliv. I sitt betänkande Ett arbetsliv i förändring – hur påverkas ansvaret för arbetsmiljön? (SOU 2017:24) lämnar utredaren bl.a. författningsförslag om att utöka tillträdesrätten för regionala skyddsombud. Den modell som Vänsterpartiet beskriver i sin motion är i linje med utredningens förslag.

Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet anser att regeringens ställningstagande med anledning av utredningen inte bör föregripas.

Vidare kan nämnas att staten stöder de regionala skyddsombudens verksamhet ekonomiskt med betydande belopp, för 2019 ca 110 miljoner kronor. Utskottet noterar även att regeringen nära följer hur den regionala skyddsombudsverksamheten utvecklas. Arbetsmiljöverket ska enligt regeringens uppdrag i regleringsbrevet för budgetåret 2019 senast den 20 maj 2020 redovisa en sammanställning av de centrala arbetstagarorganisationerna (LO, TCO, Saco) och Svenska Hamnarbetarförbundets redovisningar för regional skyddsombudsverksamhet 2019. Redovisningarna ska göras enligt nio mätbara prestationer, bl.a. antalet regionala skyddsombud, antalet besökta arbetsställen och hur mycket utbildning som bedrivs.

När det gäller utbildningen för skyddsombud anser utskottet liksom Vänsterpartiet att skyddsombuden behöver ges goda förutsättningar för utbildning, vidareutbildning och fortbildning för att på ett tillfredsställande sätt kunna utföra sitt uppdrag. Arbetsgivaren och facket har ett gemensamt ansvar för att se till att skyddsombudet får den utbildning som behövs. Utskottet konstaterar att skyddsombud enligt arbetsmiljölagen har rätt till den ledighet som fordras för uppdraget och delar inte Vänsterpartiets uppfattning att lagstiftningen är otillräcklig i detta avseende.

Utskottet menar vidare att det är viktigt att uppmärksamma frågor om skyddsombudens roll och att regelverket anpassas i takt med att arbetsmarknaden utvecklas. Principiellt delar således utskottet Liberalernas uppfattning att skyddsombudens roll måste följa med utvecklingen men anser inte att det för närvarande är aktuellt att tillsätta någon utredning i enlighet med vad Liberalerna förespråkar.

Mot bakgrund av det som anförts ovan avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Företagshälsovård m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. stöd till arbetsgivare för att medverka till anställdas återgång i arbete och behovet av en utredning om företagshälsovården. Utskottet hänvisar främst till pågående arbete.

Jämför reservation 16 (C) och 17 (V).

Motionerna

Centerpartiet föreslår i kommittémotion 2018/19:2860 av Solveig Zander m.fl. att regeringen ser över möjligheterna till mer stöd till arbetsgivarna så att de lättare kan medverka till den anställdes återgång i arbete (yrkande 5).

Vänsterpartiet anser i partimotion 2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkundig företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas (yrkande 28). Utredningen ska ske i samverkan med arbetsmarknadens parter. Vänsterpartiet lyfter i sammanhanget fram uppgifter från Arbetsmiljöverket som visar att allt färre arbetstagare har tillgång till företagshälsovård på sin arbetsplats i dag, drygt 60 procent jämfört med 90 procent i slutet av 1980-talet.

Rättslig bakgrund

Enligt 3 kap. 2 c § arbetsmiljölagen ska arbetsgivaren se till att de anställda har tillgång till den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver. Med företagshälsovård menas en oberoende expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering. Företagshälsovården ska särskilt arbeta för att förebygga och undanröja hälsorisker på arbetsplatser samt ha kompetens att identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa.

Enligt 12 § Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) ska arbetsgivaren, när kompetensen inom den egna verksamheten inte räcker för det systematiska arbetsmiljöarbetet eller för arbetet med arbetsanpassning och rehabilitering, anlita företagshälsovård eller motsvarande sakkunnig hjälp utifrån. När företagshälsovård eller motsvarande sakkunnig hjälp anlitas ska den vara av tillräcklig omfattning och ha tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser för detta arbete.

Utskottets ställningstagande

Genom sin roll som oberoende och sammanhållen expertresurs har företagshälsovården en unik möjlighet att se sambanden mellan hälsa och arbetsmiljö på både organisations-, grupp- och individnivå. Företagshälsovårdens arbete är enligt utskottet en central beståndsdel i det förebyggande arbetsmiljöarbetet och för att underlätta återgång i arbetet. Utskottet kan konstatera att företagshälsovårdens roll kräver en gedigen och bred kompetens inom t.ex. organisation och ledarskap, beteendevetenskap, ergonomi, medicin och rehabilitering.

När det gäller Vänsterpartiets yrkande om behovet av att tillsätta en utredning med uppdrag att bl.a. se över hur företagshälsovården kan göras obligatorisk konstaterar utskottet att likalydande yrkanden från Vänsterpartiet behandlades av utskottet vid flera tillfällen under förra mandatperioden, senast i betänkande 2017/18:AU8 (s. 17 f.). Liksom tidigare vill utskottet framhålla att det finns tydliga lagstadgade krav på arbetsgivare att tillhandahålla företagshälsovård.

Som Vänsterpartiet nämner i sin motion visar dock undersökningar att ungefär 60 procent av den arbetande befolkningen har tillgång till

företagshälsovård, med lägre siffror för exempelvis unga personer och de med osäkra anställningar i svenskt arbetsliv. Att det finns en potential för ökad tillgång till dessa tjänster, särskilt bland dessa grupper och inom vissa branscher, är således tydligt.

Utskottet konstaterar att Myndigheten för arbetsmiljökunskap enligt sin instruktion (SFS 2018:254) har till uppgift att följa och främja företagshälsovården. Bland annat ska myndigheten arbeta med att utveckla och tillgängliggöra evidensbaserade riktlinjer, verktyg och vägledningar för aktörer inom företagshälsovården. Myndigheten ska också arbeta med förutsättningarna för företagshälsovårdens kompetensförsörjning.

Utskottet noterar att myndigheten nyligen redovisat två regeringsuppdrag som båda handlar om företagshälsovården. Den ena rapporten gäller ett uppdrag om att utveckla och sprida riktlinjer för en evidensbaserad praktik i företagshälsovården (rapport FHV 2019:1). Den andra rapporten handlar om att sammanställa underlag om och analysera behovet av utbildningar av relevans för olika yrkesgrupper inom företagshälsovården (rapport FHV 2019:2). De aktuella rapporterna utgör enligt utskottet ett viktigt underlag att utgå från i det fortsatta arbetet med att tillgodose en kvalitetssäkrad företagshälsovård.

Det är med gillande som utskottet kan konstatera att Myndigheten för arbetsmiljökunskap sedan den inledde sin verksamhet för knappt ett år sedan har haft stort fokus på företagshälsovården och genomfört ett antal aktiviteter inom detta område. Utskottet kommer med stort intresse att följa myndighetens fortsatta arbete på området.

Utskottet noterar vidare det projekt som Stiftelsen Arbetslivsforum har bedrivit för att stärka kompetensförsörjningen inom företagshälsovården genom att utbilda läkare i tilläggsspecialiteten arbetsmedicin. Sammantaget har 23 läkare inom tilläggsspecialiteten arbetsmedicin utbildats genom projektet. Genom projektet har det också tagits fram en modell för administration och organisation av utbildningen.

Utskottet välkomnar sammantaget det pågående arbetet med att utveckla företagshälsovården och menar att de insatser som vidtagits på området bör kunna leda till att tillgången till företagshälsovård ökar. Med det anförda vidhåller utskottet sin uppfattning från föregående riksmöte att det inte finns anledning att tillsätta någon utredning så som förespråkas av Vänsterpartiet.

När det gäller Centerpartiets yrkande om stöd för arbetstagares återgång i arbete vill utskottet betona vikten av en fungerande rehabilitering och företagshälsovård. Nyckeln till god rehabilitering ligger enligt utskottet bl.a. i ett bra samarbete och god kommunikation mellan arbetstagare, arbetsgivare, hälso- och sjukvård och Försäkringskassan.

Utskottet vill här hänvisa till det initiativ som regeringen tog i mars 2017 till ett trepartsarbete, under ledning av socialförsäkringsministern, benämnt Samling för friskare arbetsplatser. Arbetet bygger på att arbetsmarknadens parter har kommit överens om en för respektive sektor partsgemensam

avsiktsförklaring för att bidra till friska arbetsplatser och minskad sjukfrånvaro. De åtgärder som ingår i avsiktsförklaringarna innebär såväl förbättringar i arbetsmiljön som bättre möjligheter för sjukskrivna anställda att återgå i arbete. Regeringen har återkommande samtal med parterna för att följa upp det påbörjade arbetet och effekterna på sjukfrånvaron. Vid dessa möten stäms av hur arbetsgivare och fackliga organisationer arbetar för att ingen ska behöva bli sjuk av sitt jobb men att den som faktiskt blir det får ett bra stöd. Utskottet noterar att socialförsäkringsministern nyligen har träffat representanter från samtliga sektorer för att följa upp parternas arbete för friska arbetsplatser. Liksom regeringen har utskottet höga förväntningar på det arbete som arbetsmarknadens parter har åtagit sig.

Utskottet kan vidare konstatera att det pågår flera statliga utredningar som har bäring på frågan om stöd för arbetstagares återgång i arbete. Det handlar dels om utredningen En trygg sjukförsäkring med människan i centrum (S 2018:05) som ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 15 oktober 2019, dels utredningen Nationell samordnare för en välfungerande sjukskrivningsprocess (S 2018:06) vars uppdrag ska slutredovisas senast den 30 april 2020. Utskottet ser med stort intresse fram emot att ta del av nämnda utredningars överväganden och resultat.

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker utskottet de båda motionsyrkandena.

Ofrivillig deltid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. åtgärder för att motverka ofrivillig deltid. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Jämför reservation 18 (C) och 19 (L) samt särskilt yttrande 2 (V).

Motionerna

Centerpartiet uppmärksammar i kommittémotion 2018/19:2843 av Annika Carlsson m.fl. den deltidsnorm som ofta råder för kvinnor. Partiet anser att deltidsnormen för kvinnor på arbetsmarknaden måste brytas, bl.a. genom att man ser över hur arbetsmarknadens parter kan skapa förutsättningar för fler att arbeta heltid (yrkande 9).

Liberalerna konstaterar i partimotion 2018/19:2593 av Jan Björklund m.fl. att skillnaderna fortfarande är alltför stora mellan kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande. Liberalerna anser att det krävs ytterligare åtgärder från kommuner och landsting för att motverka den ofrivilliga deltiden i kvinno-dominerade yrken, t.ex. regelbundna undersökningar om medarbetarna är nöjda med sin anställningsgrad (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Motionerna i detta avsnitt handlar om förutsättningarna för arbetsmarknadens parter och kommuner och landsting att förstärka arbetet för att motverka den ofrivilliga deltiden. Motionsförslag om att stärka rätten till heltid genom lagändringar behandlar utskottet i ett annat sammanhang.

Utskottet anser att utgångspunkten på den svenska arbetsmarknaden ska vara att heltidsarbete är normen och att deltid ska vara en möjlighet för både kvinnor och män. Utskottet delar visserligen den problembild som Centerpartiet och Liberalerna redogör för i sina motioner och anser också att en minskning av den ofrivilliga deltiden bl.a. är en viktig jämställdhetsfråga. Heltidsarbete är viktigt för möjligheterna till egen försörjning och för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män.

Utskottet kan dock konstatera att arbetsmarknadens parter, särskilt i kvinnodominerade sektorer och branscher, bedriver ett aktivt gemensamt arbete för att främja heltidsarbete och att detta arbete glädjande nog tycks växa i omfattning. Utskottet noterar att även Utredningen för ett hållbart arbetsliv över tid i sitt slutbetänkande uppmärksammar frågor om ofrivillig deltid och framhåller det arbete som parterna på delar av arbetsmarknaden gör på området (SOU 2019:5).

Utskottet vill särskilt lyfta det partsgemensamma utvecklingsprojekt som Sveriges Kommuner och Landsting och Kommunal driver för att heltidsarbete ska bli det normala i kommuner, landsting och regioner. På detta sätt bidrar parternas arbete inom den svenska modellen till jämställdhet i meningen jämlikhet mellan könen och kvinnors självständighet.

Utskottet anser det vara en rimlig ordning att åtgärder för att motverka ofrivillig deltid i första hand löses av arbetsmarknadens parter och ser inte skäl för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att vidta åtgärder i enlighet med förslagen i motionerna. Utskottet avstyrker därmed de båda motionsyrkandena.

Arbetstidens förläggning och arbetstidsförkortning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. generell arbetstidsförkortning, arbetstidens förläggning och övertid. Utskottet hänvisar bl.a. till att det i första hand är arbetsmarknadens parter som bör komma överens om arbetstidsfrågor.

Jämför reservation 20 (V) och särskilt yttrande 3 (SD).

Motionerna

Vänsterpartiet menar i partimotion 2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. att förutsättningarna för en generell arbetstidsförkortning i dag är goda. En generell arbetstidsförkortning skulle enligt partiet bidra till att minska ohälsan, öka jämställdheten, minska klyftorna på arbetsmarknaden och bidra till en hållbar utveckling. Partiet anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över möjligheterna till en generell arbetstidsförkortning (yrkande 34).

Vänsterpartiet påpekar också att det finns problem med s.k. delade arbetspass och att dessa innebär en helt oacceptabel arbetssituation som slår sönder vardagen för människor. Partiet anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över lagstiftningen i syfte att öka arbetstagarnas inflytande över den egna arbetstidens förläggning (yrkande 36).

Vänsterpartiet menar vidare i samma motion att s.k. delade turer bör begränsas genom lagstiftning (yrkande 37). De försök som fackförbund har gjort för att begränsa delade turer genom avtal har varit bra men det behövs även stöd i lagstiftningen, exempelvis genom någon typ av förbud, som kan utgöra grund för förhandlingar och avsteg i kollektivavtal.

Partiet anser även att taket för den allmänna övertiden bör sänkas till 150 timmar per arbetstagare och år (yrkande 38).

I motionen anförs vidare att Arbetsmiljöverkets tillsyn behöver skärpas och att hälsoaspekterna alltid ska beaktas när en arbetsgivare vill ta ut övertid utöver den allmänna. Vänsterpartiet anser därför att det bör införas krav på dispens från Arbetsmiljöverket för uttag av extra övertid, inklusive extra mertid, och krav på tillstånd för nödfallsövertid under längre tid än två dygn (yrkande 39).

I motionen framförs även att 13 § arbetstidslagen (1982:673) bör ändras så att perioden som ska ingå i dygnsvilan blir densamma som i definitionen av natt i 13 a §, dvs. perioden mellan kl. 22 och kl. 6 (yrkande 40). Ändringen föreslås mot bakgrund av det sliter på människor att arbeta natt och att det är ologiskt och onödigt med två olika definitioner av natt i samma lag. Vidare föreslås i motionen att arbetstidslagen ses över med syfte att den tid som arbetsgivaren förfogar över, då den anställde förväntas vara på en plats som

arbetsgivaren anger och som inte är det egna hemmet, också ska betraktas som arbetstid och därmed definieras som utfört arbete (yrkande 41).

Slutligen anser Vänsterpartiet att arbetstidslagen bör ändras så att deltid-anslagna arbetstagare som kontinuerligt arbetat mer än sin avtalade sysselsättningsgrad ges rätt till en sysselsättningsgrad som motsvarar faktiskt arbetad tid (yrkande 42).

Hanna Westerén (S) anser i motion 2018/19:704 att den ökade användningen av s.k. delade turer bör stoppas, bl.a. på grund av de negativa effekterna för den fysiska och mentala hälsan och det sociala livet. Eftersom detta i första hand gäller kvinnodominerade yrken inom vård och omsorg har rätten till en sammansatt arbetsdag enligt motionären blivit en jämställdhetsfråga.

Rebecka Le Moine (MP) föreslår i motion 2018/19:2750 en översyn av hur normalarbetstiden kan sänkas (yrkande 1). Enligt motionären bör det utredas i ett första steg hur normalarbetstiden kan sänkas till 35 timmar i veckan. Med utgångspunkten att en jämnare fördelning av lönearbete, fri tid och konsumtionsutrymme är en nyckel till en hållbar ekonomi, anser motionären vidare att det även bör utredas hur steg mot kortare normalarbetstid än 35 timmar i veckan ska kunna tas.

Motionären föreslår även att man utreder en modell för en stabil samhälls-ekonomi inom naturens ramar där arbetstid är en regulator för att uppnå ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet (yrkande 2).

Rättslig bakgrund

Arbetstidslagen (1982:673) innehåller bestämmelser om arbetstidens längd och förläggning, såsom hur mycket man får arbeta per dygn, per vecka och per år. Den tar även upp bl.a. jourtid och beredskap, vilka raster och pauser en arbetstagare har rätt till och vad som gäller för nattvila m.m. Genom kollektivavtal som har slutits eller godkänts av en central arbetstagarorganisation kan det antingen göras undantag från lagens tillämpning i dess helhet eller avvikelser från vissa bestämmelser enligt vad som anges i 3 § arbetstidslagen. Avvikelser får också göras från vissa bestämmelser med stöd av lokala kollektivavtal. På stora delar av arbetsmarknaden regleras arbetstidsfrågorna i centrala kollektivavtal.

Utskottets ställningstagande

I ett antal yrkanden från bl.a. Vänsterpartiet framförs förslag om ändringar i lagstiftningen på arbetstidsområdet. Liknande yrkanden behandlades av utskottet vid flera tillfällen under den förra mandatperioden, senast i betänkande 2017/18:AU8 (s. 19 f.).

Utskottet vill liksom tidigare betona att arbetsmarknadens parter har en central roll när det gäller utformningen av bestämmelserna på arbetstidsområdet. Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter uppträder på ett ansvarsfullt sätt, och det ligger i modellens natur att det

i första hand är parterna som bör diskutera och komma överens om arbetstidsfrågor i kollektivavtal. Arbetstidslagen ger parterna möjlighet att i stor utsträckning själva reglera arbetstidsfrågor och anpassa dem till de särskilda förhållanden som råder inom aktuell sektor eller bransch. Utskottet kan också konstatera att de flesta kollektivavtal innehåller bestämmelser om arbetstidens omfattning och förläggning.

I fråga om delade turer, dvs. att en arbetsdag delas upp i två arbetspass med en längre obetald ledighet däremellan, konstaterar utskottet att det i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) anges att arbetsgivaren ska vidta de åtgärder som behövs för att motverka att arbetstidens förläggning leder till ohälsa hos arbetstagarna. I de allmänna råden till samma bestämmelse anges att arbetsgivaren redan vid planeringen av arbetet bör ta hänsyn till hur arbetstidens förläggning kan inverka på arbetstagarnas hälsa. Som exempel på förläggning av arbetstider som kan medföra risker för ohälsa räknas bl.a. upp arbete nattetid och delade turer.

Utskottet noterar att frågor om arbetstid nyligen har varit föremål för utredningsinsatser genom Utredningen för hållbart arbetsliv över tid som i januari 2019 överlämnade sitt slutbetänkande Tid för trygghet (SOU 2019:5) till regeringen.

Utskottet anser att nuvarande ordning är väl avvägd och att det är arbetsmarknadens parter som i första hand bör komma överens om eventuella arbetstidsförkortningar eller skärpta regler på arbetstidsområdet.

I sammanhanget noterar utskottet det uppdrag som Arbetsmiljöverket har haft att genomföra en utökad tillsyn av arbetstid och arbetstidsrelaterad arbetsmiljöproblematik. I en återrapportering till regeringen tidigare i år uppger Arbetsmiljöverket att myndigheten nu fortsätter med utbildningar och tillsynsinsatser förknippade med arbetstidslagen. Utskottet vill också lyfta fram den vägledning om arbetsmiljöutmaningar i anknytning till ett gränslöst arbetsliv som Arbetsmiljöverket på uppdrag av regeringen har tagit fram. Uppdraget genomfördes i samråd med arbetsmarknadens parter och forskare.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 2 (SD)

av Magnus Persson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Alexander Christiansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:735 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11 samt avslår motionerna

2018/19:750 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2018/19:957 av Kadir Kasirga m.fl. (S),

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 1 och

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

Precis som att alla människor ska ha rätt till ett tryggt liv i hemmet och i det offentliga rummet måste också tryggheten garanteras i arbetslivet. Arbetsmiljöverkets djupgående undersökning från 2010 visar tyvärr att långt ifrån alla svenska arbetsplatser är fria från hot och våld. Rapporten lyfter fram att fyra olika undersökningar visar att kvinnor utsätts för våld i yrkeslivet ungefär dubbelt så ofta som män. Våldet mot kvinnor förekommer främst inom vissa typer av serviceinriktade yrkesgrupper där kunder eller klienter är gärningsmännen. Exempel på sådana yrkesgrupper är biträden och sköterskor inom vård och omsorg, skolyrken, socialsekreterare och kassapersonal.

Våld mot kvinnor som sker på arbetsplatser kan ibland inte ensamt skyllas på enskilda gärningsmän eller på attityder i samhället. En del s.k. strukturellt våld mot kvinnor beror på en felaktig organisationsstruktur som ökar riskerna för att våld och hot ska inträffa. Det kan exempelvis röra sig om osäker kontanthantering, att en socialsekreterares besöksrum inte är inom hörselavstånd till övriga medarbetare, underbemanning på en vårdinrättning med farliga patienter, ensamarbete på kvällar osv. När våldstillbud inträffar till följd av sådana strukturer är det viktigt att inte bara gärningsmännen utan också strukturerna bemöts på rätt sätt. För det första bör tillbudena rapporteras. För det andra bör tillbudena diskuteras och utvärderas. Slutligen bör man utifrån utvärderingen utforma en förebyggande åtgärd som vidtas i organisationsstrukturen för att förhindra att tillbudet inträffar igen. Detta bör på alla arbetsplatser ske inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Detta är

lagstadgat, men Arbetsmiljöverkets inspektioner visar att sex av tio arbetsgivare slarvar eller saknar rutiner för att hantera tillbud på arbetsplatsen. Enligt Arbetsmiljöverkets statistik har även andelen som uppgett att ett systematiskt arbetsmiljöarbete ens bedrivs på arbetsplatsen legat konstant på cirka 45 procent under flera år. Detta är enligt vår mening inte acceptabelt.

Vi noterar det utskottet anför och välkomnar den nationella inspektionsinsats som Arbetsmiljöverket påbörjat i vilken hot och våld ingår som en av de arbetsmiljöfrågor som uppmärksammas särskilt. Detta är bra, men vi anser att mer måste göras för att se till att arbetsgivare tar sitt ansvar för att skapa trygga arbetsplatser.

I enlighet med vad som anförts ovan anser vi att regeringen bör dels verka för att det görs en årlig uppföljning av antalet arbetsgivare som bedriver systematiskt arbetsmiljöarbete, dels vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att arbetsgivarna tar sitt ansvar att bedriva ett fullgott arbetsmiljöarbete.

2. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 2 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 11 och avslår motionerna

2018/19:735 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11,

2018/19:750 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2018/19:957 av Kadir Kasirga m.fl. (S) och

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Arbetsmiljön på svenska arbetsplatser står sig väl internationellt med en positiv utveckling. Som utskottet påpekar ökar dock arbetsolyckorna, och i flera år har anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor till följd av organisatoriska och sociala problem ökat.

Det behövs specifika satsningar på bättre förutsättningar för arbetsgivare att bedriva ett förebyggande arbetsmiljöarbete. I satsningarna behövs enligt Centerpartiet ett tydligare fokus på små företag, eftersom de har mer begränsade resurser än stora företag. Satsningarna kan innebära kunskaps-spridning, rådgivning eller bättre verktyg för att underlätta det systematiska arbetsmiljöarbetet. Dessutom är det av största vikt att förenkla regelverket, vilket kan innebära att vissa krav på arbetsmiljöområdet inte gäller lika för

stora som för små företag utan anpassas för att på bästa sätt säkra arbetsmiljöresultatet. En förbättrad arbetsmiljö för kvinnor är en viktig del i att minska sjukfrånvaron – inte minst i ljuset av det ovannämnda ökade antalet arbetssjukdomar.

Jag noterar det utskottet anför och anser att det är bra att regeringen har frågorna om god arbetsmiljö högt på dagordningen. Jag ser också fram emot regeringens redovisning av vilka åtgärder den vidtagit med anledning av det tillkännagivande om arbetsmiljöstrategin som riksdagen under föregående riksmöte riktade till regeringen. Jag anser dock att än mer behöver göras med tydligare fokus på små företag och att det arbetet inte kan anstå.

Jag anser därmed att regeringen bör vidta åtgärder för att förbättra arbetsmiljön på svenska arbetsplatser i enlighet med vad som anförts ovan.

3. Systematiskt arbetsmiljöarbete m.m., punkt 2 (L)

av Gulan Avci (L) och Maria Nilsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 1 och avslår motionerna

2018/19:735 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11,

2018/19:750 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2018/19:957 av Kadir Kasirga m.fl. (S) och

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

Även om arbetsmiljön generellt sett är god i Sverige i en internationell jämförelse finns det mycket kvar att göra för att säkra varje individs trygghet på arbetsplatsen. Alla arbetsplatser, oavsett om det finns gällande kollektivavtal eller inte, måste vara säkra och bra arbetsplatser. Det behövs en tydlig och effektiv arbetsmiljölagstiftning samt en diskrimineringslag som gör det dyrt att bete sig illa. Arbetsgivaren är skyldig att förebygga psykisk och fysisk ohälsa. Det handlar om den fysiska arbetsmiljön för att förhindra skador men också om att förebygga och åtgärda diskriminering, trakasserier och mobbning.

Vi anser att det är viktigt att företag ges rätt förutsättningar för att organisatoriskt förebygga arbetsmiljöskador. Det kan exempelvis vara genom utbildningar om hur arbetsgivaren systematiskt kan jobba med arbetsmiljöarbetet. Arbetskadestatistiken visar på en uppgång av anmälda arbetsolyckor.

En särskilt oroväckande trend är att anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor till följd av organisatoriska och sociala problem har ökat åtta år i rad. Mycket av den stress och överbelastning som många av arbetstagarna kan känna beror ofta på dålig planering från arbetsgivarsidan. Alltför ofta glöms den psykiska ohälsan bort.

Som utskottet konstaterar görs mycket arbete när det gäller att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetslivet, men vi anser att detta är långt ifrån tillräckligt och att tydligare fokus bör ligga på att ta itu med den psykiska ohälsan.

Vi anser därmed att regeringen bör vidta åtgärder för att underlätta för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbete i enlighet med vad som anförts ovan.

4. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (M)

av Saila Quicklund (M), Ellen Juntti (M) och Hanif Bali (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:2758 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 och
2018/19:2807 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 23 och
avslår motionerna
2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 30,
2018/19:697 av Peter Persson och Carina Ödebrink (båda S),
2018/19:1176 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S),
2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S) yrkande 2,
2018/19:1967 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S)
yrkandena 1 och 2,
2018/19:2060 av Gulan Avcı m.fl. (L) yrkandena 3 och 4,
2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 19,
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 31 och
2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 32.

Ställningstagande

Det viktigaste för att säkerställa en bra arbetsmiljö är ett välfungerande förebyggande arbetsmiljöarbete ute på arbetsplatserna. Som utskottet framhåller har både Arbetsmiljöverket och parterna en viktig roll i detta. Insatser för att underlätta för arbetsgivare kan röra allt ifrån satsningar på kunskapsspridning till rådgivning och bättre verktyg. Många arbetsgivare vill göra rätt, men vet inte hur. En annan viktig del i att underlätta för företag, i

synnerhet mindre företag, är att förenkla regelverket. Det måste helt enkelt vara lätt att göra rätt.

En stor del av problemen med hög sjukfrånvaro finns inom den offentliga sektorn. Många av de yrken som brottas med en sämre arbetsmiljö har problem i verksamheten i form av underskott på personal eller brister i ledarskapet. I en studie genomförd av Försäkringskassan om sjukfrånvaro på grund av psykiska diagnoser konstateras att överrisker för att påbörja sjukfall med psykisk diagnos finns inom offentligfinansierad verksamhet. Man lyfter särskilt fram sjuksköterskor, barnmorskor, specialistsjuksköterskor, vård- och omsorgspersonal samt grundskol- och gymnasielärare. Vi noterar att utskottet framhåller olika regeringsuppdrag och även den nationella inspektionsinsats som Arbetsmiljöverket har påbörjat där en rad olika branscher kommer att inspekteras. Detta är bra, men vi anser att än mer bör göras för de nämnda yrkesgrupperna där sjukfrånvaron är oroväckande hög.

Vi anser därmed att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att stärka tillsynen av den psykosociala arbetsmiljön och sanktioner för arbetsgivare inom vissa yrkesgrupper i enlighet med vad som anförts ovan.

5. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 19 och avslår motionerna

2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 30,

2018/19:697 av Peter Persson och Carina Ödebrink (båda S),

2018/19:1176 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S),

2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S) yrkande 2,

2018/19:1967 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 3 och 4,

2018/19:2758 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,

2018/19:2807 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 23,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 31 och

2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 32.

Ställningstagande

En av de mest lönsamma inkomstkällorna för den grova brottsligheten är människohandel. Större delen, runt 60–70 procent, av de utsatta utnyttjas i sexhandeln, men många tvingas också arbeta på allt från fabriker till restauranger eller nagelbarer. Arbetsmiljöverket kan i sitt uppdrag komma i kontakt med arbetsplatser där människor utnyttjas och människohandel kan misstänkas. Myndighetens möjligheter att agera i dessa situationer är emellertid begränsade.

Jag välkomnar liksom utskottet det arbete som görs för att motverka osund konkurrens och att polisen fått utökade möjligheter att göra arbetsplatsinspektioner. Jag delar dock inte den uppfattning som utskottet verkar ha om att dessa åtgärder är tillräckliga för att komma åt problemet med människohandel. Jag anser därmed att regeringen bör se över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett utökat brottsutredande uppdrag.

6. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 30 och avslår motionerna

2018/19:697 av Peter Persson och Carina Ödebrink (båda S),

2018/19:1176 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S),

2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S) yrkande 2,

2018/19:1967 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 3 och 4,

2018/19:2758 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,

2018/19:2807 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 23,

2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 19,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 31 och

2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 32.

Ställningstagande

Vittnesmålen om sexuella trakasserier i arbetslivet som framkom i spåren av metoo-rörelsen hösten 2017 och vintern 2018 visar att mer behöver göras för att motverka att människor utsätts för sexuella trakasserier på jobbet. Vittnesmålen visar att det ofta finns en koppling mellan arbetsvillkor och

utsattheten för sexuella trakasserier och övergrepp på arbetsplatsen. Detta bekräftas även av Arbetsmiljöverkets undersökning.

För Vänsterpartiet är det avgörande att metoo leder till politisk förändring. Ingen ska utsättas för sexuella trakasserier på sin arbetsplats. Vänsterpartiet välkomnar de insatser som lyfts fram av utskottet men anser att det krävs ytterligare åtgärder för att motverka sexuella trakasserier i arbetslivet. En sådan åtgärd är att utöka Arbetsmiljöverkets inspektionsverksamhet med särskilt riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet. Jag beklagar att utskottet inte tycks se behovet av förstärkta åtgärder på området, utan verkar vara tillfreds med det arbete som sker.

Med det anförda anser jag att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att utöka sin inspektionsverksamhet med särskilt riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet.

7. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (KD)

av Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 31 och
 2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 32 och
 avslår motionerna
 2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 30,
 2018/19:697 av Peter Persson och Carina Ödebrink (båda S),
 2018/19:1176 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S),
 2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S) yrkande 2,
 2018/19:1967 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S)
 yrkandena 1 och 2,
 2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 3 och 4,
 2018/19:2758 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,
 2018/19:2807 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 23 och
 2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

Den fysiska miljön är viktig för att upprätthålla respekten för skolan som institution och det arbete som elever och lärare utför där. Det är rimligt att ställa samma krav på skolmiljön som på arbetsmiljön på andra arbetsplatser. Tyvärr har inte alla kommuner klarat av att prioritera skolan som arbetsplats, och lokalerna har på sina håll förfallit bortom det rimligas gräns.

Jag anser mot denna bakgrund att regeringen bör verka för att Arbetsmiljöverket kontinuerligt gör inspektioner för att upprätthålla en god skolmiljö.

Ett sätt att rationalisera Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete utan att för den skull tumma på säkerheten och arbetsmiljön vore att införa ett system med arbetsmiljödeklarationer. Likaväl som vi årligen redovisar våra inkomster för staten skulle det vara rimligt att arbetsgivare redovisar arbetsmiljön genom en årlig deklaration.

I ett system med arbetsmiljödeklarationer fyller arbetsgivaren och arbetstagarna gemensamt i ett av Arbetsmiljöverket upprättat frågeformulär baserat på lag och föreskrifter för just det företaget. Denna deklaration ska göras så enkel att frågorna kan besvaras med ja eller nej. Deklarationen ska sedan undertecknas av ställföreträdare för företaget och företrädare för arbetstagarna. Deklarationen kan med fördel göras digitalt. Efter behandling av Arbetsmiljöverket kan åtgärder vidtas utifrån deklarationens resultat. Förslaget innebär att alla företag inom samma bransch blir behandlade på samma sätt från myndighetens sida. Antalet inspektörer kan minskas och antalet distrikt kan reduceras. Detta innebär en besparing för statskassan utan att arbetsmiljön försämras. Tvärtom skulle kontrollen bli effektivare och mer rättvis.

Jag beklagar att utskottet inte heller detta år är öppet för att pröva nya metoder för att effektivisera den tillsyn som Arbetsmiljöverket bedriver. Jag menar att det finns all anledning att rationalisera myndighetens arbete, och jag anser därför att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att initiera ett pilotprojekt som prövar möjligheten att deklarerat den egna arbetsplatsens arbetsmiljö genom s.k. arbetsmiljödeklarationer i enlighet med vad som anförts ovan.

8. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (L)

av Gulan Avci (L) och Maria Nilsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 30,

2018/19:697 av Peter Persson och Carina Ödebrink (båda S),

2018/19:1176 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S),

2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S) yrkande 2,

2018/19:1967 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S) yrkandena 1 och 2,
2018/19:2758 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2,
2018/19:2807 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 23,
2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 19,
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 31 och
2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 32.

Ställningstagande

Genom en mer systematisk strategi för att ta emot och uppmuntra anställda att lämna tips skulle fler arbetsplatser med bristande arbetsmiljö upptäckas och inspekteras. Det skulle vara en viktig signalverkan och förhoppningsvis resultera i att fler arbetsgivare skulle börja agera förebyggande men också ta sitt ansvar när diskriminering uppenbarar sig på arbetsplatserna.

Vi behöver korta de avstånd som krävs för att kvinnor och män ute på arbetsplatser ska våga säga ifrån. Att det ska behöva krävas ett metoo-upprop för att arbetstagare i Sverige över huvud taget ska våga säga ifrån är rätt talande. Detta visar att vi måste göra det enklare att tipsa och göra anmälningar om missförhållanden på arbetsplatser. Som utskottet nämner riktade riksdagen under förra mandatperioden ett tillkännagivande till regeringen om att vidta åtgärder så att Arbetsmiljöverket kan införa förbättrade rutiner för att ta emot tips och anmälningar. Vi ser fram emot att ta del av resultatet av detta arbete, men vi anser samtidigt att det finns anledning att se till att det också blir enklare för arbetstagare att anmäla.

Vi anser därmed att regeringen bör verka för att det ska bli enklare för arbetstagare att anmäla sina arbetsplatser till Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen.

Personer som vågar anmäla och påtala brister, s.k. visselblåsare, måste få stöd av såväl myndigheter och arbetsgivare till att göra så. Liberalerna anser därför att Arbetsmiljöverket bör ges i uppdrag att utreda hur det kan bli enklare att rapportera utan att riskera påföljder från såväl arbetsgivare som andra anställda. Det måste kunna ske anonymt, framför allt i situationer där det är arbetsgivaren som har trakasserat personen som anmäler. Sanktioner måste enligt vår mening vara strängare mot aktörer som vill förvägra visselblåsare att yttra sig.

Vi anser därmed att regeringen bör vidta åtgärder för att stärka skyddet för s.k. visselblåsare på arbetsplatser i enlighet med det som anförts ovan.

Avslutningsvis vill vi uppmärksamma Liberalernas budgetförslag för 2019 där partiet föreslog att det inrättas en enhet hos Arbetsmiljöverket som uteslutande arbetar med psykisk ohälsa, trakasserier och diskriminering på arbetsplatser. Denna satsning står vi naturligtvis fortfarande bakom, och vi hänvisar till Liberalernas särskilda yttrande i betänkande 2018/19:AU2.

9. Särskilt om kvinnors arbetsmiljö, punkt 4 (M)

av Saila Quicklund (M), Ellen Juntti (M) och Hanif Bali (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 9,
bifaller delvis motionerna
2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 2,
2018/19:2860 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6 och
2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 31 och
avslår motionerna
2018/19:725 av Michael Rubbestad (SD),
2018/19:1029 av Marianne Pettersson m.fl. (S) och
2018/19:2757 av Sultan Kayhan (S).

Ställningstagande

Vi noterar att utskottet delar den oro över kvinnors arbetsmiljö som bl.a. Moderaterna uttrycker i sin motion. Vi välkomnar liksom utskottet det arbete som i dag görs inom t.ex. Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljö-kunskap för att synliggöra och förbättra kvinnors hälsa i arbetslivet, men vi anser att arbetet måste intensifieras ytterligare.

En bra arbetsmiljö är en viktig faktor för att fler människor ska få möjlighet att kunna arbeta längre och utan risker för ohälsa. Även om arbetsmiljön förbättrats på många plan, är det oroväckande att anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor till följd av organisatoriska och sociala problem ökade för åttonde året i rad enligt den senaste arbetsskadestatistiken. En viktig orsak är utvecklingen inom kvinnodominerade branscher som vård och omsorg.

Vi menar att jämställdhetsfrågorna behöver belysas och lyftas in i den här bilden på ett tydligare sätt. Det finns mycket som tyder på att kvinnors högre sjukfrånvaro i många fall har inslag av såväl medicinska som sociala och ekonomiska aspekter. Vi vet att skillnaderna i uttag av föräldraförsäkring får långtgående konsekvenser för kvinnors sysselsättning, löneutveckling och framtida pensionsinkomst, och det finns tydliga tecken på att dessa skillnader även spelar en roll i de skillnader vi ser i ohälsa och sjukfrånvaro mellan kvinnor och män. Ett mer jämställt föräldraskap är därför en viktig utgångspunkt inte bara utifrån ett barnperspektiv och av rättviseskäl och hälsoskäl, utan det finns även ett tydligt samhällsekonomiskt intresse.

Vi anser att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder mot kvinnors ohälsa i enlighet med vad som anförts ovan.

10. Särskilt om kvinnors arbetsmiljö, punkt 4 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2860 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6,

bifaller delvis motionerna

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 2,

2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 9 och

2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 31 och

avslår motionerna

2018/19:725 av Michael Rubbestad (SD),

2018/19:1029 av Marianne Pettersson m.fl. (S) och

2018/19:2757 av Sultan Kayhan (S).

Ställningstagande

Jag noterar att utskottet delar den oro över kvinnors arbetsmiljö som bl.a. Centerpartiet uttrycker i sin motion. Jag välkomnar liksom utskottet det arbete som i dag görs inom t.ex. Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljö-kunskap för att synliggöra och förbättra kvinnors hälsa i arbetslivet, men jag anser att arbetet måste intensifieras ytterligare.

En av de största samhällsutmaningarna framöver handlar om att hantera kostnaderna för de ökande sjuktalen. För Centerpartiet är det viktigt att belysa hela problembilden för den sjuka. Faktorer utöver arbetssituationen är bl.a. familjesituationen, egna barn och bonusbarn, levnadsförhållanden i form av ekonomisk situation och socialt nätverk. Kvinnor står i dag för en betydande del av sjuktalen – något som har ett starkt samband med effekterna av dagens familjebildningsmönster. Det är därför mycket angeläget att belysa jämställdhetsaspekten av sjukskrivningarna.

Med det anförda anser jag att regeringen bör ge ett uppdrag till Arbetsmiljöverket eller Myndigheten för arbetsmiljö-kunskap att tillsammans med berörda parter se över de ökande sjukskrivningarna och belysa jämställdhetsaspekten av sjukskrivningarna.

11. Särskilt om kvinnors arbetsmiljö, punkt 4 (KD)

av Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 31,
bifaller delvis motionerna

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 2,

2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 9 och

2018/19:2860 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6 och
avslår motionerna

2018/19:725 av Michael Rubbestad (SD),

2018/19:1029 av Marianne Pettersson m.fl. (S) och

2018/19:2757 av Sultan Kayhan (S).

Ställningstagande

Jag noterar att utskottet delar den oro över kvinnors arbetsmiljö som bl.a. Kristdemokraterna uttrycker i sin motion, och jag välkomnar liksom utskottet det arbete som i dag görs inom t.ex. Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljökunskap för att synliggöra och förbättra kvinnors hälsa i arbetslivet.

Det finns många olika orsaker till att kvinnor i högre grad än män drabbas av arbetsskador i vissa branscher. Hur arbetet är organiserat, hur ledarskapet ser ut och vilka förutsättningar som finns att utföra arbetet är några exempel. Utmärkande för ohälsan hos kvinnor är arbetssjukdomar orsakade av sociala och organisatoriska faktorer. Ofta är arbetsgivaren omedveten om skillnaderna, och det finns en stor utmaning i att göra alla medvetna om det omedvetna.

Jag menar därför att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket ett specifikt uppdrag att utifrån den kunskap som finns kartlägga hur kvinnor och män exponeras för riskfaktorer som kan leda till sjukskrivning och utveckla verktyg för hur man kan förebygga dessa riskfaktorer. Det är angeläget att Arbetsmiljöverket koncentrerar sitt arbete till de sektorer där utsattheten i arbetsrollen är som störst.

12. Särskilt om kvinnors arbetsmiljö, punkt 4 (L)

av Gulan Avci (L) och Maria Nilsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 2,
bifaller delvis motionerna

2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 9,

2018/19:2860 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6 och

2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 31 och
avslår motionerna

2018/19:725 av Michael Rubbestad (SD),

2018/19:1029 av Marianne Pettersson m.fl. (S) och

2018/19:2757 av Sultan Kayhan (S).

Ställningstagande

Vi noterar att utskottet delar den oro över kvinnors arbetsmiljö som bl.a. Liberalerna uttrycker i sin motion, och vi välkomnar liksom utskottet det arbete som i dag görs inom t.ex. Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljökunskap för att synliggöra och förbättra kvinnors hälsa i arbetslivet, men vi anser att arbetet måste intensifieras ytterligare.

Arbetskadestatistiken visar på en uppgång av antalet anmälda arbetsskador. En särskilt oroväckande trend är att anmälningarna av arbetssjukdomar bland kvinnor till följd av organisatoriska och sociala problem har ökat åtta år i rad. Mycket av den stress och överbelastning som många av arbetstagarna känner beror på dålig planering ifrån arbetsgivarsidan. Vi har i dag ett väldigt stort problem inte bara i arbetslivet utan i hela samhället med psykisk ohälsa, och det är framför allt kvinnor som drabbas. Den psykiska ohälsan är den näst vanligaste orsaken till sjukskrivning. Bland kvinnor är det den vanligaste orsaken.

Under de många metoo-kampanjerna uppmärksammades och utmanades diskriminering och förlegade normer på arbetsplatser. Uppropen har blottlagt det systematiska förtryck och de kränkningar som kvinnor har fått utstå på sina arbetsplatser. Det har blivit uppenbart att svensk arbetsmiljöpolitik behöver ändra inriktning så att psykisk ohälsa, mobbning och sexuella trakasserier tas på fullaste allvar och förebyggs.

Vi anser att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att förbättra arbetsmiljön i kvinnodominerade yrken i enlighet med vad vi anfört ovan.

13. Preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott, punkt 5 (SD)

av Magnus Persson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Alexander Christiansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:78 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Enligt Åklagarmyndighetens statistik är den genomsnittliga utredningstiden för brottet vållande till annans död på arbetsplats närmare dubbelt så lång som vållande till annans död som inte har samband med någon arbetsplats. Utredningsläget för arbetsmiljöbrott är problematiskt av flera skäl. Mer resurser krävs, främst bättre kvalificerade resurser hos polisen och Åklagarmyndigheten. Därutöver är utredningsläget komplicerat utifrån saksfrågans natur. Entreprenader sker i dag ofta i många led, och detta är vanligt förekommande på svenska byggarbetsplatser. Utifrån den samlade bilden av problematiken i dessa utredningar vill vi utöka preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott.

Preskriptionstiden för normalgraden av arbetsmiljöbrott är i dag två år. Vid grova brott är den fem år. Denna preskriptionstid anser vi bör utökas till det dubbla, dvs. fyra år för normalgraden och tio år för grova brott. Vi välkomnar att regeringen tycks vara öppen för att förlänga preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott, men anser att frågan bör hanteras skyndsamt.

Vi upprepar därför även detta år Sverigedemokraternas krav och anser att regeringen bör återkomma med förslag om förlängd preskriptionstid för arbetsmiljöbrott i enlighet med vad som anförts ovan.

14. Skyddsombud, punkt 6 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 31–33 och

avslår motion

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

En bra arbetsmiljö är en viktig förutsättning för ett långt och hållbart arbetsliv. De lokala och regionala skyddsombuden spelar enligt Vänsterpartiet en avgörande roll i det arbetet. För att skyddsombuden ska kunna utföra sitt uppdrag behöver de ges goda förutsättningar att verka. I dag finns betydande hinder för detta. Vänsterpartiet har tre konkreta förslag för att stärka skyddsombudens roll.

Det första förslaget gäller utökad tillträdesrätt för regionala skyddsombud. Enligt nuvarande bestämmelser krävs att en lokal arbetstagarorganisation har en medlem på ett visst arbetsställe för att ett regionalt skyddsombud ska kunna utses för arbetsstället. Inom vissa branscher medför medlemskravet betydande praktiska problem. Det gäller dels branscher med rörliga eller tillfälliga arbetsplatser, dels branscher med allmänt stor personalomsättning och där arbetet i hög grad utförs av bemanningsföretag. Problemet har påtalats av arbetstagarorganisationer under lång tid. Jag noterar precis som utskottet att Utredningen om arbetsmiljöregler för ett modernt arbetsliv lämnat ett författningsförslag i linje med vad Vänsterpartiet efterfrågar. Det har nu gått två år sedan utredningen lämnade sitt förslag utan att det har kommit något lagförslag på riksdagens bord, och till skillnad från utskottet anser jag inte att det är tillfredsställande att stilla avvakta den fortsatta beredningen.

Jag anser därmed att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på ändringar i arbetsmiljölagen så att regionala skyddsombud får rätt att verka på företag med kollektivavtal även om det tillfälligtvis inte finns någon medlem i den kollektivavtalsbärande arbetstagarorganisationen vid företaget.

De andra två förslagen gäller stärkt utbildning för skyddsombud. För att skyddsombuden ska kunna utföra sitt uppdrag behöver de ges goda förutsättningar för utbildning, vidareutbildning och fortbildning. Arbetsmiljölagen ger visserligen rätt till ledighet för att genomgå utbildning, men i verkligheten ser det annorlunda ut. Många skyddsombud har svårt att både hinna med arbetet och genomgå nödvändig utbildning för att kunna utföra sitt uppdrag. Många upplever även att deras rätt till utbildning ifrågasätts av arbetsgivare.

Till skillnad från utskottet anser jag inte att nuvarande lagstiftning är tillräcklig för att garantera skyddsombuden den utbildning de behöver för att kunna utföra sitt uppdrag. Jag anser därför att regeringen bör återkomma dels med ett förslag där skyddsombudsutbildningens längd regleras i arbetsmiljölagen och uppgår till minst fem dagar, dels med förslag på en lagstadgad rätt till vidareutbildning och fortbildning för skyddsombud motsvarande en dag per år.

15. Skyddsombud, punkt 6 (L)

av Gulan Avci (L) och Maria Nilsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L) yrkande 5 och
avslår motion

2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 31–33.

Ställningstagande

I likhet med utskottet anser vi att skyddsombuden fyller en oerhört viktig funktion på svenska arbetsplatser. Dessvärre kan vi konstatera att funktionen med skyddsombud och skyddskommittéer fungerar bättre på vissa arbetsplatser än andra. Det är tydligt att mycket har hänt på svensk arbetsmarknad sen 1970-talet då arbetsmiljölagen, som styr skyddsombudens uppdrag, skrevs.

Sedan lagen skrevs har det skett i huvudsak tre stora förändringar på svensk arbetsmarknad. Det ena är att anslutningsgraden till fackföreningar har minskat, vilket leder till att fler och fler arbetsplatser inte har någon lokal facklig organisation som kan tillsätta ett skyddsombud. Det andra är att företag och arbetsplatser ser annorlunda ut i dag än förut; vi har inte lika många stora företag utan i stället flera småföretag med färre än fem anställda – 96 procent av alla företag har exempelvis färre än 10 anställda. För det tredje har det blivit uppenbart att arbetsmiljöutmaningarna hos flertalet arbetsplatser ser annorlunda ut i dag än tidigare.

Med stöd av arbetsmiljölagen kan ett skyddsombud stoppa farligt arbete, exempelvis en sågmaskin som inte går att stänga av. De problemen finns fortfarande i dag, men allt fler arbetsplatser upplever andra arbetsmiljöproblem. Hur klassas dagens arbetsmiljöutmaningar såsom psykisk ohälsa, trakasserier och mobbning? Hur långt kan det gå innan ett skyddsombud kan stoppa en arbetsplats där anställda systematiskt trakasseras och mobbas?

Liberalerna anser mot bakgrund av det anförda att det finns all anledning att se över skyddsombudens uppdrag. Huvuddragen för de nya skyddsombuden bör vara att de inte längre ska tillsättas av de lokala arbetstagarorganisationerna utan av deras arbetstagare som regel. Ifall arbetstagarorganisationerna är fackanslutna är det högst välkommet, men vi kan se att det är på arbetsplatser utan kollektivavtal och fackanslutna som behovet av förbättrad arbetsmiljö är som störst. Dessutom bör skyddsombuden, likt visselblåsare, ha möjlighet till direktkontakt med Diskrimineringsombudsmannen och Arbetsmiljöverket

ifall det är så att arbetsplatsen bryter mot föreskrifter eller lagar. Det är vidare av essentiell innebörd att det nya skyddsombudet kopplas samman med ett förbättrat tipssystem för enskilda arbetstagare. Det kan vara så att det både är skyddsombudet och arbetsgivaren som trakasserar en arbetstagare, och då måste det finnas förbättrade möjligheter och ökad information om hur arbetstagaren kan gå direkt till Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen. Dessutom anser vi att skyddsombudet bör få ett utökat ansvar för att motverka psykisk ohälsa, trakasserier och mobbning. Detta bör ingå i skyddsombudens utbildning och utvecklas tydligare i skyddsombudens uppgifter.

Vi anser att regeringen bör tillsätta en utredning med uppgift att se över skyddsombudens verksamhet i enlighet med vad som anförts ovan.

16. Företagshälsovård m.m., punkt 7 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2860 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 5 och
avslår motion
2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 28.

Ställningstagande

En av de största samhällsutmaningarna framöver handlar om att hantera kostnaderna för de ökande sjuktalerna. Arbetsgivare behöver stöd och hjälp på olika sätt för att medverka till minskade sjukskrivningar.

Jag instämmer med utskottet i att nyckeln till god rehabilitering ligger i ett bra samarbete och god kommunikation mellan många olika aktörer, och jag välkomnar också parternas arbete för friska arbetsplatser. De båda utredningarna som utskottet hänvisar till är givetvis angelägna och intressanta, men jag menar att det behöver fokuseras ännu tydligare på arbetsgivarnas roll i arbetet med att få ned sjukskrivningarna.

Jag anser att regeringen i enlighet med vad som anförts ovan bör se över möjligheterna till mer stöd till arbetsgivarna så att de lättare kan medverka till den anställdes återgång i arbete.

17. Företagshälsovård m.m., punkt 7 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 28 och
avslår motion
2018/19:2860 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att företagshälsovården har en viktig uppgift i arbetslivet, inte minst när det gäller att minska antalet sjukskrivningar. På så sätt är en satsning på kvalitetssäkrad företagshälsovård som alla arbetstagare har tillgång till en investering som kan ge positiv utdelning också statsfinansiellt.

Trots en relativt tydlig lagstiftning har, precis som utskottet noterar, allt färre arbetstagare i dag tillgång till företagshälsovård på sin arbetsplats. Tillgången till företagshälsovård följer de vanliga klass- och könsmönstren. LO-förbundens medlemmar, särskilt kvinnor på mindre arbetsplatser och i branscher med många deltider, tidsbegränsade anställningar, inhyrningar och arbete på obekvämt arbetstid, är de som har sämst tillgång till företagshälsovård.

Vänsterpartiet välkomnar det arbete som bedrivs, men det är uppenbart att det inte är tillräckligt. Vänsterpartiet anser att alla arbetstagare bör ha tillgång till en kvalitetssäkrad företagshälsovård med branschkunskap som arbetar med strategiskt förebyggande arbetsmiljöarbete. Det är dels en rättvisefråga, dels en förutsättning för att fler människor ska orka arbeta fram till 65 år eller längre. Vidare bör arbetsmarknadens parter ha en central roll i arbetet med att säkerställa att alla arbetstagare får tillgång till en kvalitetssäkrad företagshälsovård.

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser jag att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkunlig företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas.

18. Ofrivillig deltid, punkt 8 (C)

av Alireza Akhondi (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2843 av Annika Carlsson m.fl. (C) yrkande 9 och
avslår motion

2018/19:2593 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

En kvinna förväntas av många arbetsgivare att stanna hemma mer, oavsett om hon får barn eller ej. En man förväntas i större utsträckning prioritera jobb framför barn. Att män i snitt tjänar mer under sin livstid än kvinnor beror inte bara på löneskillnader utan även på mängden arbetad tid, vilket påverkas av bl.a. föräldraledighet, vård av barn, deltidsarbete, bransch, karriär och sjuk-skrivning. Deltidsarbete försvårar karriär och löneutveckling. Deltidsnormen är ett problem för många kvinnor och förvärras delvis av en oflexibel barnomsorg. Centerpartiet vill arbeta för att deltidsnormen för kvinnor på arbetsmarknaden bryts, bl.a. genom att se över hur arbetsmarknadens parter kan skapa rätt förutsättningar för fler att arbeta heltid.

Jag anser att regeringen bör verka ytterligare för att tillsammans med arbetsmarknadens parter skapa förutsättningar för att bryta deltidsnormen för kvinnor i enlighet med vad som anförts ovan.

19. Ofrivillig deltid, punkt 8 (L)

av Gulan Avci (L) och Maria Nilsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2593 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 och
avslår motion

2018/19:2843 av Annika Carlsson m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Kommuner och landsting har en nyckelroll i att minska den ofrivilliga deltiden, eftersom en stor del av antalet deltidsarbeten finns i kvinno-dominerade yrken i den kommun- och landstingsfinansierade sektorn. Vi är medvetna om de insatser för att pressa tillbaka den ofrivilliga deltiden i kommuner och landsting som görs på många håll, men till skillnad från utskottet vill vi öka förändringstrycket ytterligare.

För det första bör kommunerna och landstingen få ett lagstadgat ansvar att regelbundet undersöka om medarbetarna är nöjda med sin anställningsgrad eller om de önskar förändra den (uppåt eller nedåt). Detta görs i dag i många kommuner och landsting som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet, men detta behöver ske generellt. Utifrån dessa kartläggningar bör det finnas ett krav på varje kommun och landsting att ta fram en handlingsplan för att motverka ofrivillig deltid. Med fördel kan detta integreras i de lönekartläggningar och jämställdhetsplaner som kommunerna och landstingen redan i dag är ålagda att genomföra.

För det andra bör kommuner och landsting redovisa andelen deltider, och andelen ofrivilliga deltider, som en del av sin årsredovisning. Redovisningen bör vara uppdelad på män och kvinnor för att därmed synliggöra könsskillnaderna. Konkret förverkligas detta genom att andelen deltider och andelen ofrivilliga deltider blir en av de upplysningar som ska ingå i förvaltningsberättelsen under avsnittet om väsentliga personalförhållanden. Därmed synliggörs omfattningen av den ofrivilliga deltiden direkt i varje kommun och varje landsting, vilket blir viktiga fakta för både lokalpolitiker och invånare att granska och debattera.

Vi anser att regeringen bör vidta åtgärder för att minska den ofrivilliga deltiden i enlighet med vad som anförts ovan.

20. Arbetstidens förläggning och arbetstidsförkortning m.m., punkt 9 (V)

av Cicie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 34 och 36–42,
bifaller delvis motion
2018/19:704 av Hanna Westerén (S) och
avslår motion
2018/19:2750 av Rebecka Le Moine (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vänsterpartiet tycker naturligtvis också att arbetsmarknadens parter har en central roll när det gäller utformningen av bestämmelserna på arbetstidsområdet, men till skillnad från utskottet anser Vänsterpartiet att det behövs stöd i lagstiftningen som kan utgöra grund för förhandlingar och avsteg i kollektivavtal. Arbetstagarnas skydd i lagen behöver stärkas på flera olika sätt.

Vänsterpartiet vill ha ett mänskligt och rättvist samhälle där människor har reella möjligheter att utvecklas och leva berikande liv. Kortare arbetstid – en generell arbetstidsförkortning – vore ett avgörande steg i en sådan progressiv och frihetsvidgande utveckling. Det skulle bidra till att minska ohälsan, öka jämställdheten, minska klyftorna på arbetsmarknaden och bidra till en hållbar utveckling.

Hur länge och när vi arbetar är av stor betydelse för hälsan. Forskning visar att ett ökat inflytande över arbetstiden, såväl dess förläggning som längd, kan bidra till minskad stress och därmed minskad uppkomst av stressrelaterade sjukdomar. Det är inte acceptabelt att människor sliter ut sig i förtid för att de arbetar mer än vad som är rimligt. Det är en mycket viktig anledning till att försöka minska övertidsarbetet. Ett annat viktigt skäl till att minska övertidsarbetet är den höga arbetslösheten.

Det är också viktigt med en tydlig skyddslagstiftning för personer som arbetar på obekväma och oregelbundna arbetstider eftersom natt- och skiftarbete sliter hårt på människor. En angelägen fråga är också att se över regelverket och ersättningssystemet för jourtid. Genom en förändring av arbetstidslagen skulle de kvinnodominerade yrkesgrupper som drabbas av nuvarande regelverk för jourtid dels ges möjlighet att arbeta heltid, dels få lön för all den tid då de står till arbetsgivarens förfogande, även jourtid.

Ytterligare en angelägen fråga är att förstärka rättigheterna för arbetstagare vars arbetsgivare omreglerat tidigare heltidsanställningar till deltidsoanställningar. Arbetsgivarens behov av arbetskraft tillgodoses efter en sådan förändring av att arbetstagarna får arbeta s.k. mertid. I den norska arbetstidslagstiftningen finns sedan 2013 en reglering för att förbättra villkoren för deltidsoanställda. Regleringen ger deltidsoanställda som arbetat mertid rätt att utöka sin anställning. En gång per år beräknas den faktiska arbetstiden. Om den är högre än den avtalade deltiden utökas deltidstjänsten. Vänsterpartiet ser positivt på att det finns fackförbund som driver denna fråga i avtalsförhandlingar med arbetsgivarna. För att förbättra villkoren för alla deltidsoanställda på hela arbetsmarknaden krävs dock en ändring av arbetstidslagen, liknande den som genomförts i Norge.

Jag anser att regeringen bör vidta följande åtgärder för att komma till rätta med ovan nämnda problem på arbetstidsområdet:

- tillsätta en utredning med uppdrag att belysa möjligheterna till en generell arbetstidsförkortning
- tillsätta en utredning med uppdrag att se över lagstiftningen i syfte att öka arbetstagarnas inflytande över den egna arbetstidens förläggning

- återkomma med lagförslag som begränsar s.k. delade turer
- återkomma med lagförslag som sänker taket för den allmänna övertiden till 150 timmar per arbetstagare och år
- återkomma med lagförslag som innebär att det införs krav på dispens från Arbetsmiljöverket för uttag av extra övertid, inklusive extra mertid, och krav på tillstånd för nödfallsövertid under längre tid än två dygn
- återkomma med lagförslag om ändring av 13 § arbetstidslagen så att perioden som ska ingå i dygnsvilan blir densamma som i definitionen av natt i 13 a §, dvs. perioden mellan kl. 22 och kl. 6
- se över arbetstidslagen med syfte att den tid som arbetsgivaren förfogar över, då den anställde förväntas vara på en plats som arbetsgivaren anger och som inte är det egna hemmet, också ska betraktas som arbetstid och därmed definieras som utfört arbete
- återkomma med lagförslag om att ändra arbetstidslagen så att deltidsanställda arbetstagare, som kontinuerligt arbetat mer än sin avtalade sysselsättningsgrad, ges rätt till en sysselsättningsgrad som motsvarar faktiskt arbetad tid.

Särskilda yttranden

1. Arbetsmiljöverket, punkt 3 (SD)

Magnus Persson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Alexander Christiansson (SD) anför:

I kommittémotion 2018/19:2373 föreslår Sverigedemokraterna att Arbetsmiljöverket ska få utökade resurser bl.a. för att ge myndigheten möjlighet att satsa på en utökad inspektionsverksamhet. I samma motion föreslår partiet att anslaget till Myndigheten för arbetsmiljökunskap ökas för att ge myndigheten förbättrade möjligheter att uppfylla sitt uppdrag.

Eftersom dessa förslag behandlades i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2019 utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (bet. 2018/19:AU2) saknar vi möjlighet att i detta ärende reservera oss till förmån för förslagen. Vi står naturligtvis fortfarande bakom dessa satsningar och hänvisar till partiets särskilda yttrande i nämnda betänkande.

2. Ofrivillig deltid, punkt 8 (V)

Ciczie Weidby (V) anför:

Vänsterpartiet anser att en av de viktigaste frågorna på svensk arbetsmarknad är rätten till heltid. Deltidsarbete innebär lägre inkomst, sämre löneutveckling och lägre ersättning från socialförsäkringarna, arbetslöshetsförsäkringen och pensionssystemet. Heltidsarbete ska vara en rättighet, deltid en möjlighet – inte ett tvång. Till skillnad från utskottet anser jag att lösningen på frågan om ofrivillig deltid stavas lagstiftning.

Vänsterpartiet föreslår i kommittémotion 2018/19:383 yrkande 35 att rätten till heltid stärks genom ändringar i lagen om anställningsskydd som gör heltid till norm, medan anställningar på deltid ska kunna ingås om parterna kommer överens om detta. Förslaget behandlas av utskottet i betänkande 2018/19:AU9 Arbetsrätt, och jag hänvisar därför till beredningen där.

3. Arbetstidens förläggning och arbetstidsförkortning m.m., punkt 9 (SD)

Magnus Persson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Alexander Christiansson (SD) anför:

Sverigedemokraterna har bl.a. i kommittémotion 2018/19:78 yrkande 8 väckt förslag om att avskaffa s.k. delade turer. Detta förslag behandlades av socialutskottet i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2019 utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (bet. 2018/19:SoU1). Vi saknar således möjlighet att i detta ärende reservera oss till förmån för förslaget, men står naturligtvis bakom det och hänvisar till vårt ställningstagande i nämnda betänkande.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:78 av Magnus Persson m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad preskriptionstid för arbetsmiljöbrott och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:383 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, ta fram förslag på hur en lagstiftad, obligatorisk, effektiv, kvalitetssäkrad och branschkunig företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare kan skapas och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att utöka sin inspektionsverksamhet med särskilt riktade insatser mot sexuella trakasserier i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmiljölagen bör ändras så att regionala skyddsombud får rätt att verka på företag med kollektivavtal även om det tillfälligtvis inte finns någon medlem i den kollektivavtalsbärande arbetstagarorganisationen vid företaget och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyddsombudsutbildningens längd bör regleras i arbetsmiljölagen och uppgå till minst fem dagar och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en lagstadgad rätt till vidareutbildning och fortbildning för skyddsombud motsvarande en dag per år och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att belysa möjligheterna till en generell arbetstidsförkortning och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över lagstiftningen i syfte att öka arbetstagarnas inflytande över den egna arbetstidens förläggning och tillkännager detta för regeringen.

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att delade turer bör begränsas genom lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att taket för den allmänna övertiden bör sänkas till 150 timmar per arbetstagar och år och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas krav på dispens från Arbetsmiljöverket för uttag av extra övertid, inklusive extra mertid, och krav på tillstånd för nödfallsövertid under längre tid än två dygn och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 13 § arbetstidslagen bör ändras så att perioden som ska ingå i dygnsvilan blir densamma som i definitionen av natt i 13 a §, dvs. perioden mellan kl. 22 och kl. 6, och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetstidslagen (1982:673) bör ses över med syfte att den tid som arbetsgivaren förfogar över, där den anställde förväntas vara på en av arbetsgivaren angiven plats som inte är i det egna hemmet, också ska betraktas som arbetstid och därmed definieras som utfört arbete och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetstidslagen (1982:673) bör ändras så att deltidanslagna arbetstagar som kontinuerligt arbetat mer än sin avtalade sysselsättningsgrad ges rätt till en sysselsättningsgrad som motsvarar faktiskt arbetad tid och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:697 av Peter Persson och Carina Ödebrink (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetsmiljöarbete och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:704 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvinnors arbetsvillkor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:725 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klädbidrag till forskolepersonal och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:735 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt årlig uppföljning av arbetsgivare som bedriver SAM (systematiskt arbetsmiljöarbete) och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetsgivarens ansvar att bedriva ett fullgott arbetsmiljöarbete och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:750 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om god arbetsmiljö så att alla kan arbeta fram till pensionsåldern, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:957 av Kadir Kasirga m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetsrelaterad psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1029 av Marianne Pettersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetskläder inom förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1176 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Arbetsmiljöverket får i uppgift att undersöka kopplingen mellan belastningsskador och psykosociala arbetsskador samt att Arbetsmiljöverket får uppdraget att ta fram statistik över hur många som varje år omkommer på grund av arbetssjukdomar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:1185 av Caroline Helmersson Olsson och Fredrik Olovsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nolltolerans mot döden på jobbet – oavsett arbetsolycka eller arbetssjukdom – och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1187 av Leif Nysmed m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dödsolyckor på arbetsplatserna och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1309 av Magnus Manhammar (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka insatser för att förebygga skador från asbest och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1967 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Arbetsmiljöverket får i uppgift att undersöka kopplingen mellan belastningsskador och psykosociala arbetsskador och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverket bör få uppdraget att ta fram statistik över hur många som varje år omkommer på grund av arbetssjukdomar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2060 av Gulan Avci m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmiljöstrategin i större utsträckning bör omfatta initiativ som underlättar för arbetsgivare i alla branscher att bedriva ett bra förebyggande arbete och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra arbetsmiljön i kvinnodominerade yrken och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverket och DO ska underlätta för tips och anmälningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyddet för visseblåsare på arbetsplatser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda skyddsombudens verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2593 av Jan Björklund m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare åtgärder för att motverka den ofrivilliga deltiden i kommuner och landsting och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2750 av Rebecka Le Moine (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av reformer som sänker normalarbetstiden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en modell för en stabil samhällsekonomi inom naturens ramar där arbetstid är en regulator för att uppnå ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2757 av Sultan Kayhan (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över varför kvinnor är mer sjukskrivna än män och vilka åtgärder som behöver vidtas för att minska hälsoklyftan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2758 av Johan Forssell m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillse att Arbetsmiljöverket ska genomföra en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom vissa särskilt utsatta yrkesgrupper och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot kvinnors ohälsa och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2807 av Jessica Polfjärd m.fl. (M):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att stärka tillsynen av och sanktioner för arbetsgivare inom yrkesgrupper med särskilt hög sjukfrånvaro och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förbättra arbetsmiljön på svenska arbetsplatser genom ökat fokus på stöd till arbetsgivarnas arbetsmiljöarbete och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2843 av Annika Qarlsson m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsammans med arbetsmarknadens parter skapa förutsättningar för att bryta deltidnormen för kvinnor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2860 av Solveig Zander m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till mer stöd till arbetsgivarna så att de lättare kan medverka till den anställdes återgång i arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att ge ett uppdrag till Arbetsmiljöverket eller till Myndigheten för arbetsmiljökunskap (Mynak) som tillsammans med berörda parter bör se över de ökande sjukskrivningarna och belysa

jämställdhetsaspekten av sjukskrivningarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett brottsutredande uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kontinuerliga inspektioner av Arbetsmiljöverket och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2992 av Christian Carlsson m.fl. (KD):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Arbetsmiljöverket att verka för kvinnors hälsa och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett pilotprojekt som prövar möjligheten att införa en arbetsmiljödeklaration och tillkännager detta för regeringen.